Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم:تصوف او عرفان

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله وکفی واالصلوة والسلام علی عباده الذین اصطفی امابعدمحترمومسلمانانووروڼولکه څرنګه چې تاسې وینئ چې پراسلام اومسلمانانوباندی له هره طرفه دانکاراواعتراض لاری په موجوده دورکښی راخلاصی سویدی په همدې ابتلا کښی علم طریقت اوتصوف کو م چې داسلام اوداسلامی علومومغزدئ اوهمدارنګه اولیاءالله هم راشکیل سویدی کوم چې الله ته دورتیرواومقربوبندګانوله جملې څخه ځلرمه برخه ده چې نبیان صدیقان شهداءاوصالحین دی کوم چې الله پاک ددوئ په باره کښی فرمایلی دی ،فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین، ځکه چې له یوې خواتصوف ،طریقت اواولیاءالله تش په نامه پیران اومریدان کوم چې په باطن کښی ټګان اودطریقت اوداولیاؤدښمنان دی بدنامه وی لکه چې دهمدغسی ټګانوپه باره کښی مادابیت ویلی دی،

اذکاردلطائفوکه ظاهره بل ته ښه یې،په ګیډه کښی سری خفی اخفی وهی په بډه،اوله بلی خوادځلورومذهبودښمنان وهابیان وغیره پرطریقت اوپرولیانودخدای پاک کوم چې مولانا رومی ددوئ په شان کښی فرمایې،

اولیا راهست قدرت ازاله، تیرجسته بازګرداندزراه،

قسم قسم طعنونه وایې اوله بیحیایې څخه ډکی خبری دتصوف اودولیانوپه شان کښی کوی موږیوځل په خوادبینواپه ویب سائټ کښی دتصوف اوعرفان لړی پیل کړی وه خوله بده مرغه څه عوارض ووچې دالړی پاته سوه اوبیامحترم خالد هادی حیدری صاحب دمتدینومسلمانانوپه خواهش موږته داخبره عرض کړه چې دالړی بیرته پیل کړونودادی ستاسی مسلمانانوروڼودنفع په خاطرموودالړی پیل کړه چې ان شاءالله په دې سلسله کښی به داسی موادووینئ چې نه به سترګولیدلی اونه به غوږواوریدلی اونه به چاپه خوب کښی لیدلی وی خواول دتصوف داهدافوپه اړه معلومات درکوم ځکه چې دیوشی دحسن اودقبح دپیژندلویوه لاردهغه شی دهدف پیژندل دی،محترمومسلمانانوپه اجمالی ډول چې درته ووایم نودتصوف اوعرفان اودطریقت هدف دانسان تخلیه اوتحلیه ده یعنی دانسان وجوداوباطن له بدواخلاقوڅخه لکه حسد،بغض،بخل،ریا،کبر،عجب وغیره څخه پاکول اودارنګه دانسان وجوداوباطن په ښواخلاقوسره لکه اخلاص،تواضع،حسن نیت ،له خالق اومخلوق سره صحیح تعلق ،وغیره ښائسته کول دی اوپه تفصیلی ډول ئې دنوموني په توګه ځینی مهم هدفونه درته ذکرکوم.

د تصوف اوعرفان له تفصیلی اهدافو څخه لومړئ هدف:

محترمو وروڼو! د طریقت او د تصوف له تحلیلي او مفصلو اهدافو څخه ړومبنئ هدف دادئ چي د انسان د زړه اصلاح وکړي . نو دلته په کارده چي اول په دي ځانونه خبر کړو چي د انسان د زړه اصلاح د شریعت له نظره په څونه اندازه کښي مهم او ضروري کار دئ . د دي لپاره چي د تصوف او طریقت د شان عظمت او فیض او برکت ښه راته واضح سي ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترموورونو داسلام پیغمبر په یوه مبارک حدیث کښي چي امام بخاري ئې د صحیح بخاري په کتاب الایمان کښي ، او امام مسلم ئې په باب� أخذالحلال وترک الشبهات � کښي روایت کړیدئ) فر مایلي دي : اَلا اِن في الجسدِ مُضغَةَ اِذَا صلحتْ صَلَح َالجسد کُله و اِذا فسدت فسدَالجسد کله اَلَا و هي القلبُ . یعني خبردار اوسئ په دې چي بې شکه په بدن کښي د انسان یوه ټوټه غوښه ده کله چي دا غوښه سمه سي نو ټول بدن سمیږي ، او که دا غوښه فاسده او خرابه سوه نو ټول بدن فاسد او خراب ګرځي خبردار ! دا ټوټه غوښه د انسان له زړه څخه عبارت ده . په دې مبارک حدیث کښي د اسلام پیغمبر د زړه په باب و انسانانو ته عموما ، او و مسلمانانو ته خصوصا دوه قسمه تعلیم ورکړئ دئ : اول دا تعلیم چي د انسان زړه هم سمیږي او هم خرابیږي . دوهم دا تعلیم چي د انسان نور ټول بدن او دارنګه د بدن ټول أعضاء په سموالي او په خرابوالي کي د انسان دزړه تابع دي ، که زړه سم وو نو ټول بدن به ئې سم وي ، او که زړه خراب وو نو ټول بدن به ئې خراب وي .

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې ذکر راغلئ دئ داسلام پیغمبر فرمایلي دي : بې شکه دغه زړونه د انسانانو په دې ډول زنګ نیسي لکه څنګه چي أوسپینه � حدید� زنګ نیسي ، په اصحاب کرامو کښي یوه سړي له ده مبارک څخه پوښتنه وکړه چي ائ دخدائ رسوله ! دغه زړونه چي زنګن سي یعني د ګناهونو او رذیلو اخلاقو په وجه نو بیا به په کوم شي سره دغه زنګن زړونه بیرته صفا کیږی ؟ د اسلام پیغمبر په جواب کښي ورته وفرمایل : چي د مرګ په ډیره یادونه سره ، او په تلاوت دقران کریم سره.

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې روایت سوئ دئ ، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : خبردار ! هرشي لره یو صفاکونکئ سته او د انسانانو د زړو صفاکوونکئ د الله �جل جلاله � ذکر دئ . همدا سبب دئ چي د طریقت په سلسلو کښي د� نقشبندیې � طریقې استاذان په اول نوبت کښي و مرید ته د قلبي ذکر وظیفه ورکوي ، مولانا �جلال الدین رومي رحمه الله � په مثنوي شریف کښي په دې ارتباط داسي فرمایلي دي :

آئینه کز زنګ و آلایش جدا است پر شعاع ِ نورِ خورشیدِ خدا است

یعني دکوم انسان چي د زړه هنداره له زنګو څخه د بدو اخلاقو او اعمالو جلا او پاکه وي نو هغه به د الله �جل جلاله� له تجلیاتو او أنوارو څخه ډکه وي .

ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف او عرفان په تیره برخه کي موږ وتاسي ته دطریقت ړومبنۍ هدف چي عبارت دی له اصلاح څخه دزړه بیان کړ ، اوس د طریقت د دوهم هدف او غرض په بیان شروع کوو ۰

د طریقت دوهم هدف دادئ چي له انسان څخه په اعمالو کي دنیت خرابي لیري سي او انسان په ټولو اعمالو کي دښه نیت خاوند وګرځي په دي ډول چي انسان هر شرعي عبادت او عمل کوي نوپه هغه نیت سره یې وکړي کوم چی همدغه عبادت او عمل دهغه تقاضا کوي قدرمنوورونولکه ښنګه چی بزرګانودطریقت اوشریعت ذکرکړی دی چی طریقت دشریعت خادم دی په حاق دواقع اونفس الامرکښی همدغسی خبره ده ځکه هرحکم چی شریعت صادرکړی وی نوتصوف اوطریقت په دي باره کښی زیاراپستلی اوباسی یی چی مسلمان دهغه حکم وداسی عملی کولوته چمتوکړی چی په اعلی درجه عملی کول وی،چی ددي یوه بیلګه په ړومبۍ برخه کښی دتصوف اوعرفان تیره سوه اودوهمه بیلګه یې داده په دي برخه کښی وتاسی ته ترتحقیق لاندی ده په خلاصه ډول بایدووایم چی شریعت پردي خبره باندی په اخیره درجه کښی تاکیداوټینګارکړیدی چی مسلمان چی هرشرعی عمل کوی نوضروربه په هغه کښی د ده نیت صحیح وی اوبا الفرض که یومسلمان یوشرعی عمل په فاسدنیت سره وکړی نوعمل یې باطل دی اوودته به ددغه فسادجزا هم ورکړه کیږی مطلب دشریعت له نظره په اعمالو کښي د نیت ښه والئ په اول قدم کښي ضروري ګڼل سویدئ ، او د عمل او عبادت ثواب او صحت الله جل جلاله پر نیت باندي موقوف ګرځولئ دئ ،لکه چی داسلام پیغمبر په یوه متفق علیه حدیث کښي فرمایلي دي (انماالاعمال بالنیات وانمالکل امرء مانوی) یعني بې شکه خاص دا خبره ده چي عملونه تر نیتو پوري تړلي دي ، او هرسړي لره به هغه شئ پلاس ورځي کوم چي ده یې نیت کړئ وي ۰ دغه مبارک حدیث په دي سبب د اسلام پیغمبر وخلګو ته وفرمایه چي یو نفر چي د<مهاجر ام قیس په نامه یاد سوئ دئ په مکه شریفه کښي ویوې ښځي ته چي په ام قیس سره مشهوره وه راغئ او ورته یې وویل چي له ما سره نکاح وکړه ! هغې ورته وویل : چي زه له مکي څخه ومدینې ته په هجرت روانه یم نو که ته هم هجرت راسره کوي نو بیا زه هم نکاح در سره کوم ، نوبیا دغه سړئ هم و مدینې ته په هجرت راغئ خو په دي نیت چي دغه ښځه لاس ته راولي ، نو کله چي د اسلام پیغمبر له دغه حاله څه خبر نو یې دغه مبارک حدیث وفرمایو ، په دي مبارک حدیث کښي دا مضمون هم راغلئ دئ چي نو دچاکه هجرت وخدائ او ورسول ته وو نو دخدائ او د رسول په نزد هم دده هجرت و خدائ او رسول ته بلل کیږي او هجرت یې مقبول دئ ، او د چا چي هجرت و دنیا ته وو چي حاصله یې کړي ، او یا یې و ښځي ته وو چي په نکا ح ئې کړي ، یعني په هجرت کښي یې نیت د دنیا یا د ښځي کړیوو نو دخدائ په نزد دده دغه هجرت وهغه شي ته بلل کیږي کوم چي ده یې نیت کړئ وي او په الهي در بار کښي کوم ارزښت او مقبولیت نه لري ۰

محترمو ورونو ! ځموږ د امام اعظم رحمه الله د مذهب مطابق کوم اعمال چي اعمال مقصوده بلل کیږي دهغو صحت او په هغو عملو سره ثواب ګټل دواړه پر صحیح نیت باندی موقوف دي ۰ اعمال مقصوده لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج ۰ او کوم عملونه چي له مقصوده عملو څخه نه وي لکه اودس ، نو دهغوئ صحت پر نیت باندي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موقوف نه دئ ، او ثواب حاصلول د هغو عملو په ذریعه پر نیت باندی موقوف دئ٠او په یوه عمل کي چي د ډیرو شیانو نیت سرئ وکړي نو د هر نیت په بدل کي ثواب ورکیږي ، د مثال په ډول یو سړئ ومسجد ته ځي نو په دغه تګ کښي د جماعت د لمانځه نیت وکړي او دارنګه د مسلمانانو وروښو دملاقات نیت وکړي ، اود مسلمانانو کلیوالو د جوړ او ناجوړ د پو ښتني نیت وکړي ، او دارنګه نور ښه نیتونه وکوي نو د دغو ټولو نیتو اجر او ثواب الله تعالی ورکوي ، او که یواځي د جماعت د لمانځه نیت وکوي نو بیا یواځي د جماعت د لمانځه د نیت ثواب ور کول کیږي ٠ په هر حال په طریقت کښي د طریقت د استاذانو دوهم هدف دادئ چي مسلمانان له فاسدو ، او خرابو نیتو څخه وژغورل سي او په ټولو طاعتو ، عبادتو ، او عملو کښي د صفا او ښه پاک نیت خاوندان وګرځي ٠ د اسلام پیغمبر فرمايلي دي : نیت المؤمن خیر من عمله یعني د مومن او مسلمان سړي نیت دده تر عمل بهتر دئ ٠ په شریعت کښي دا مسئله هم سته چي که یو بې وسه مفلس سړئ په زړه کښي په ټینګه سره داسي نیت او اراده راوګرځوي چي کاشکي ما یو ارب روپۍ درلودلاۍ او دغه ټولي مي دخدائ د رضا لپاره صرف کړي وائ او دخدائ ج په نزد دئ صادق وي په دغه نیت کښي نو الله پاک وده ته د هغومرو روپو چي دخدائ جل جلا له لپاره صرفي کړاۍ سي ثواب ورکوي ٠ محترمو د تصوف اوعرفان او طریقت دوهم هدف دادی چي دحسن نیت په داسي شرافت سره انسان شرافت مند وګرځوي کوم چي شریعت وهغه ته ددونه زیات تاکیدپه نظرسره کتلی دی٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف اوطريقت له عمده اومهمواهدافوڅخه دريم هدف دادئ چی سالک اومريدودي ته هڅه وی چی په شپږقسمه مرابطومشرف سی اوپه عمل کښی ئي راولی اوکله چی يوانسان دغه شپږقسمه مرابطي عملی کړی نودی دالله په دغه حکم سره ،چی ياايها الذين آمنوا ادخلوافی السلم کافة،مل کونکی وگرځيدئ اوکامل مومن اومسلمان ورڅخه جو ړسو دغه شپږ قسمه د مرابطي کومی چی بيان بي په راتلونکو برخوکښی ان شاء الله درته راسی په دي خاطر د طريقت مشائخو �رحمهم الله � وضع کړي دي چي په مريدانو کښي دالله پا ک ويره اوله الله څخه ډارددوئ په زړونووکښی دغريزي قوي په شان راسخ وگرځی اودارنگه ئي دددغومرابطوپه وضع کښی دامقصددی چی په سبب دعملی کولوددغومرابطوپه سالکينوکښی د دي ملکه ، او قوه پيدا سي چي بيا دوی و کولائ سي چي خپل ځانونه او نفسونه له �هوا� يعني له نفسي ناروا خواهشاتو څخه په سهولت او اساني سره وساتي ،ځکه لکه څرنگه چي له الله (جل جلاله) څخه ويره په انسان کښيد دغو شپږ قسمه مرابطوپه وجه قوی کيږی اوپيداکيږی ، دارنگه دغه شپږ قسمه د مرابطي د عملي کيدو په صورت کښي انسان په ترک د هوا ، او په منع کولو د خپل ځان د نفس د ناروا خواهشاتو څخه موصوف گرځوي ، او دغه دواړه صفتونه يعني خوف له الله څخه او منع دنفس له هوا څخه ـــ هغه عظيم بنيادي صفتونه دي چي الله پاک مَدار د دخول د جنت گرځولي دي ، لکه الله (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {و أما مَن خاف مَقام ربه ونهى النفس عن الهوى ، فإن الجنة هي المأوى } يعني هر څه چي هغه ځوک دی چي ويريدلئ وي ـــ يعني په دنيا کښي ـــ له دريدو دده په حشرگاه کي لپاره د حساب د � رَب �دده ، او منع کړئ يي وي ده نفس خپل له ناروا خواهش څخه نو بي شکه جنت خاص همداجنت ځائ د ورتللو دده دئ .

محترمو ورونو ! � هوا � په لغت او زبان د عربو کښي و سقوط يعني لويدو ته ويل کيږي ، او په شريعت کښي هوا ـــ ميلان ته د نفس ويل کيږي و يوه ناروا او نامناسبه کار ته ، و دغه ميلان د نفس ته ځکه هوا ويله کيږي چي دغه راز دنفس ميلان چي يو ځوک عملي کوي نو دغه ځوک په دنيا کښي له لوړ مقام څخه و ډير کښته او خسيس مقام ته رالويږي ، او په آخرت کښي به د دوږخ په کندو کښي لويږي . حضرت ابو بکر ورّاق �رحمه الله � فر مايلي دي : چي په د نيا کښي تر هوا خبيث شئ الله (جل جلاله) نه دئ پيدا کړئ . د اسلام پيغمبر په يوه مبارک حديث کښي ـــ چي بيهقي يي روايت کړئ دئ ـــ فرمايلي دي : چي دري خويونه هلاکونکي دي ، يعني که په انسان کښي موجود سي نو انسان په دنيا او آخرت کي برباده وي ، د اسلام پيغمبر اول له دغو درو خويو څخه دا خوئ ذکرئ دئ چي انسان د نفس د هوا تابعداري کوي . د طريقت علماوو ترک د هوا ، او نفس را منع کول له تر سره کولوڅخه د ناوړو خواهشاتودنفس دري قسمه کړئ دی : اول قسم دادئ چي انسان له هغو عقيدو څخه ځان و ساتي چي په ښکاره ډول له قرآني اياتو څخه ، او له نبوي أحاديثو ، او إجماع څخه مخالف وي ، دا هغه قسم ترک د هوا او خواهش نفساني دئ چي ددي په وجه انسان �سُني � بلل کيږي ، او که په انسان کښي دغه صفت مو جود نه وي نو بيا دغه انسان يا شيعه ، يا وهابي ، يا سلفي ، اويا بل قسم مبتدِع بلل کيږي او سني نه ورته ويل کيږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

. او دوهم قسم ترک د هوا دادئ چي انسان په دي ډول وي چي دغه درې صفته په ده کښي موجود وي اول دا صفت په ده کښي موجود وي چي کله دده په زړه کښي اندیښنه د یوې گناه پیداسي نو في الحاله یې د خدائ تعالی حساب ورپیاد سي ، او له دغې گناه څخه منع و کړي . دوهم دا صفت په ده کښي موجود وي چي هر هغه شئ چي دهغه په روا والي کښي و ده ته شک او شبهه پیدا سي نو هغه کار پریږدي ، چي د نبي علیه السلام په مبارکو حدیثو کښي و دغه ته ترک د مشتبهاتو ویل سوئ دئ . دریم داصفت پکښي موجود وي چي له هر هغه مباح او روا کار څخه هم ځان ساتي چي له سرې سره دا اندیښنه پیدا کیږي چي که دغه کار وکړم نو خدائ ناخواسته د دې کار په وجه به په یوه ناروا کار اخته سم او اعلی قسم د ترک د هوا دادئ چي له انسان څخه نفساني هوا پر مخ لیري سي ، په دې ډول چي دده او دده د نفس مطلب او مقصد هغه شئ و گرځي کوم چي الله پاک په راضي کیږي ، او الله تعالی یې له ده څخه غواړي ، لپاره د حاصلولو د دغه مقام صوفیه رحمهم الله� د � لا إله الا الله � ذکر په کثرت سره تکراره وي ، ا و دغه مبارکه کلمه په شباروز کښي په زرهاوو واره وایې ، سره له دې چي د ویلو په وخت کښي د کلمې په معنی کښي د � لا مقصود الا الله � ملاحظه په زړو کښي کوي . (مجدد الف ثاني شیخ أحمد سرهندي رحمه الله)فرمایلي دي : إن العبدَ مادام في هوی نفسه فهو عبد نفسه مطیع الشیطان { یعني بې شکه یو بنده چي تر څو پوري د نفس په هوا کښي را گیر وي نو دئ بنده د خپل نفس دئ ، او فرمانبرداره د شیطان دئ ، او دغه ډېر لوئ دولت یعني ـــ چي لیري کول د هوی د نفس دي له ځان څخه په کامل ډول ـــ د طریقت له مخي هلته و انسان ته حاصلیږي چي انسان په ولایت خالصه او په فنا اکمله او په بقا اکمله سره مشرف وگرځي ،اوکله چي سالک او صوفي په دغه مقام سره مشرف سي ، نو دغه خصلتونه الله پاک دده نصیب کوي : اول رضا په قضا د الله (جل جلاله) ، دوهم دا چي کوم تکلیف او مشقت وده ته ورسیږي نو دده په سینه کښي هیڅ تکلیف او تنگي نه پیدا کیږي ،اوکه ددغه مصیبت دلیري کیدو لپاره دعا کوي نو له دې وجهې یې نه کوي چي له دې مصیبت څخه دئ تکلیف محسوسوي ، بلکه له دې وجهې یې کوي چي الله پاک د دعا په کولو او د عافیت په غوښتلو سره و بندگانو ته امر کړئ دئ ، دریم دا چي په دغه مرتبه کښي صوفي په اختیار سره د الله تعالی بنده گرځي لکه څنگه چي دئ بنده دئ داالله پاک په تسخیر او په استرار سره ، څلرم داچي په دغه وخت کښي شیطان دده د بې لارې کولو لپاره هیڅ لار نه سي پیدا کولائ ، مگر که په نادر او په شاذ ډول سره یوه لار ورته پیدا کړي ، پنځم ٥ دا چي په دغه وخت ښي صوفي د الله پا ک د دغه قول مصداق گرځي چي : (إن عبادي لیس لک علیهم سلطان و کفی بربک وکیلا] . شپږم دطریقت له مخي په دغه وخت کښي وده ته�رَجُل�یعني سړئ ویل کیږي ، گواکي تر دې له مخه دغه سړئ ماشوم دئ ، لکه چي (شیخ اجل مولانا یعقوب چرخي رحمه الله) فرمایلي دي : چي بې شکه هیڅ یو سړئ د سړو و درجې ته نه رسیږي تر څو چي د نفس له هوی څخه خلاص نه سي ،. اوم ٧ داچي په دغه وخت کښي بنده حقیقي مؤمن گرځي ، لکه چي د اسلام پیغمبر په یوه حدیث کښي ـــ چي امام بَغوي ئې په شرح السنة کښي روایت کړیدئ ،ا و امام نووي په خپل اربعین کښي ویلي دي چي دا صحیح حدیث

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ ـــــ فرمايلي دي : لا يؤمن أحدكم حتى يكونُ هواه تَبَعا لِما جئتُ به � يعني نه سي گرځيدلاۍ حقيقي مؤمن هيڅ يو له تاسي تر هغه پوري چي سي خواهش د نفس دده تابع دهغه چي راتگ كړيدئ ما ، يعني د خداۍ له لوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! په دریمه برخه کښې موږدشپږقسمه مرابطوذکرکړی ؤاوس ئې تفصیل درته کوم خوپه دې برخه کښې دمرابطې داول قسم کوم چې مشارطه ورته ویله کیږی تفصیل کوم خوږومبی ودؤوخبروته فهم وکړی، اوله خبرداده چې دطریقت اودتصوف چې کوم هدفونه دي نوپه هغوی کښې ترټولو ډیرمهم هدف دغه شپږ قسمه مرابطې دي

چې تفصیل به يې درته راسي ، او په کار دئ چې(ام الأهداف) یعني د طریقت دټولو مقاصدو او أهدافو مور ورته وویله سي ، هر مسلمان ته ډیر ضروري دئ چې ددغو مرابطو تفصیل په ډیر غور سره مطالعه کړي ، او په یاد يې کړي

.دوهمه خبرداده چې دطریقت علماؤ ددغومرابطو اخذ له دې قوله د الله (جل جلاله) څخه کړئ دئ چې الله پاک فرمايلي دي : {ياأيهاالذين آمنوا إصبروا و صابروا ورابطوا} یعني ای هغه کسانو ! چې ایمان يې ر اوړئ دئ صبر کوی، یعني پر طاعت او عبادت باندي ، او له ګناه او ناروا کارو څخه ، او پر سختیو او مصیبتو باندي ، او غلبه کوی په صبرکولو کښې پر مقابل طرف خپل چې له دین څخه دباندي خلګ دي ، یعني پر نورو خلګو باید تاسي همیشه په صبر کولو کښې پر هر قسم سختیو باندي غالبه یاست ، او مُرابطه کوی . ددغه مبارک ایت په اخیر کښې د� رابطو� لفظ له (مرابطة) څخه جوړ دئ د طریقت علماؤ له دغي اخيري کلمې څخه دغه شپږقسمه مرابطې رایستلی دی امام غزالی د ورابطوا دجملې تفسیرپه دې ډول کړیدی، فرابطواانفسهم اولاً بالمشارطة ثم بالمراقبة ثم بالمحاسبة ثم بالمعاقبة ثم بالمجاهدة ثم بالمعاتبة،فكانت لهم في المرابطة ست مقامات انتهی، محترموورونږودغه شپږقسمه مرابطې په دې ترتیب دی ، اول مشارطه ، دوهم مراقبه ، دریم محاسبه ، ۴ معاقبه ، پنځم مجاهده ، او شپږم معاتبه ، چې تفصیل او بیان يې په دې ډول دئ : اول دمشارَطې تفصیل :

محترمو ورونږو ! مَشَارَطَه ودې ته ویله کیږي چې هر وخت چې مسلمان سهار راکښیني او د سهار له لمانځه څخه فارغ سي نو ده ته په کار دئ چې یو ساعت یعني یو لږ وخت خپل زړه له نورو فکرو څخه فارغ کړي ، او وخپل نفس ته دا ډول ووایي : چې اې ځما نفسه دآخرت لپاره دلته په دنیا کښې ځما سرمایه فقط اوفقط دغه ځما عمر دئ که لږ وو او که ډیر ، او هر وخت که ځما دغه عمر پاۍ ته ور سیدئ نو ځما دآخرت راس المال او سرمایه ختمه سوه ، او نور بیا زه د آخرت لپاره یو داسي عمل نه سم کولاۍ چې بیا د هغه ګټه تر لاسه کړم ،او دا اوس نوي ورځ ده چې الله پاک ځما اجل ځنډه ولئ دئ ، او زه يې د دغي ورځي په سهارکښي ژوندئ راپورته کړم ، که په شپه کښې الله پاک ځما روح قبض کړیواۍ نو بیا به مي دغه ورځ له لاسه وتلې واۍ ، نو ای ځما نفسه ! ، او ای ځما سترګو اوغوږو ! ، او ای ځما د بدن ټولو أعضاوو ! ، اوای ځماعقله او ځما حواسو او د بدن ټولو قواوو ټول خیال کوی چې دغه ورځ درڅخه ضایع نه سي . په خلاصه ډول مسلمان باید هر سهار له لمانځه څخه وروسته له خپل ځان سره دغه سوچ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکر باید پوخ کړي چي دغه ورځ چي ماته بیا خدایځ پاک �عزوجل � مهلت دژوند پکښي راکړ باید عبث یې تیره نه کړم ، او ځما دبدن له هري عضوي څخه چي کوم دخیر او د نیکۍ کار صادریدلایځ سي هغه کار باید وکړم ، او چي کوم کار د بدۍ ورڅخه صادریدلایځ سي له هغه څخه باید ځان وساتم ، د مثال په ډول دا فکر له ځانه سره ووهي چي دغه خوله او ژبه چي ماته الله راکړیده ، او ددې صلاحیت هم الله پاک پکښي ایښئ دئ چي خیر او نیکي ورڅخه صادره سي لکه دقرآن کریم تلاوت ، د الله جل جلاله ذکر ، ومسلمانانو ته د سمي لاري ښوونه ، اوداسي نور . اودا صلاحیت یې هم پکښي ایښئ دئ چي بد ورڅخه صادر سي لکه غیبت ، درواغ ، بُهتان ، دنمیمت او شیطانت خبري ، د دروغو شاهدي ، و خلګو ته بد رد ویل اوداسي نور ، نوزه باید خپله دغه خوله او ژبه په دغه ټوله ورځ کښي ـــــ چي ځما د دې شیرین عُمر یوه برخه ده ، او دا معلومه هم نه ده چي دا به ځما د عمر اخیري ورځ وي او که به مي عمر یو څه لاپاته وي ـــ دخیر په کارو کښي کار کړم ، او له بدو کارو څخه یې وساتم .

په یوه حدیث شریف کښي ـــ چي صا حب دمشکوة او نورو یې روایت کړیدئ ـــــ راغلي دي : چي هر سهار دانسان د بدن ټول اندامونه د انسان وژبي ته د خدایځ روۍ نیسي چي خیال کوه که ته سمه چلیدلي نو موږ ټول سم چلیږو ، اوکه ته چپه و چلیدلې نو موږ دي ټول بې لاري کړلو . محترمو ورونړو! ودغه ته مشارطه ویله کیږي ، او دغه د مشارطې بیان دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو مسلمانانودتصوف اوعرفان په تیره برخه کښې ماتاسی ته دمرابطې داول قسم چې مشارطه ورته ویل کیږی بیان وکړاوس په دې برخه کښې دمرابطې د دوهم قسم چې مراقبه ورته ویل کیږی بیان درته کوم محترمواولیا ء کرام اودطریقت استاذان دمریدانو اودمسلمانانوداصلاح دپاره ودوئ ته له مشارطې څخه وروسته دوهم تعلیم دمراقبې کوي ،مراقبه چې په اسانه طریقه زه وتاسی ته دروښیم نوباید و وایم چې دمشارطې کوم چې دمرابطې اول قسم دی اودمراقبې کوم چې دمرابطې دوهم قسم دی مثال داسی دی لکه یو امیر بادشاه اوحکیم چې یوچاته یوه وظیفه ورسپاري نوورته و وایی چې گوره دغه وظیفه به پدغه طریقه ترسره کوې اوله دغې طریقې څخه به مخالفت نه کوې دادمشارطې مثال دی کومه چې ودپته ویله کیږي چې مسلمان دسهار له لمانځه څخه وروسته یوڅه وخت تنهاکښینی اوخپل ځان او وخپلی خولې ته اودبدن وټولو اندامونه داو وایی چې ای ځما ځانه ای ځما دبدن اعضاووداچی نن زه سهار بیاژوندی راکښینستم داپرمابانډی دالله پاک لوی فضل وسو چې ځماژوند ئی رادراز کړاود دې موقع ئی راکړه چې داخرت دپاره خواری وکاړم نوباید پدغه ورځ کښې دخیرکارونه وکړم اودبدو کاروڅخه ځان وساتم اودمراقبې مثال دادی چې یوحکیم ویوچاته یو وظیفه ور وسپاری اوهدایت اوتوصیه ورته وکړی وروسته بیا دشالخوا پسی گوري چې ایا دغه ځما وظیفه دارځما دهدایت مطابق اجرا آ ت کوي اوکې نکوي ځکه که امیر دشالخوا پخپلو وظیفه دارانوپسی گوري نوکه ئی بالفرض وغله ته وظیفه ورسپارلې وي نودهغه غله څخه شریف اوامین سړئ جوړیږي اوکه دشا لخوا فهم اوفکرنه پسی کوي نوله بزرگو وظیفه دارانوڅخه به اخیرغله جوړسی دارنگه کله چې هرانسان هرسهار وخپل ځان اونفس ته دخیرتوصیه وکړي نوله دې څخه وروسته چې بیا په عمل اوکارشروع وکړي نوباید په خپل ځان اودخپل ځان په ټولواعضاوو اواندامویسی گوري چې ایا ځما دسهارني نصیحت اودستورمطابق کار روان دی اوکه نه دی ځکه هرانسان چې وخپل نفس ته متوجه نه وي اودخپل نفس مراقب نه وي اود دې خیال اوسوچ نه وي ورسره چې الله جل جلاله ځما هرڅه وینی اوالله پاک وماته اوځما وهرڅه ته حاضراوناظر دی نوبیا د ده نفس طغیان سرکښی اوفسادکوي حاصل دادی چې مراقبه له دووشیانوڅخه عبارت ده اول شئ دادی چې انسان وخپل ځان ته متوجه وي چې کوم یونالایقه کار ورڅخه و نه سی اویا یولایق کارورڅخه پاته نه سی البته دکسلت اودسستی اودغفلت اودبې غوری په وجه اودوهم شئ دادی چې انسان په هرکارکښې ودپته متوجه وي چې الله جل جلاله ماوینی که زه ښه کار کوم اوکه بد کار کوم الله جل جلاله وماته حاضر اوناظردی دقران کریم دایاتو اودنبی علیه السلام دحدیثواودارنگه د دین دبزرگانو داقوالو له مخی دمسلمان دپاره مراقبه یوسترضروری عمل دی ،

من ارادالاستقصاء فعلیه بالاحیا ء

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو ! دمرابطې دریم قسم �محاسبه بعدالعمل �ده یعني له خپله نفسه سره حساب کول وروسته له عمل اوکارڅخه ،دمحاسبې تحلیل اوبیان کښې ددوو(۲) شیانو تفصیل درته کوم اول دمحاسبې د حقیقت اودمعنی تفصیل دوهم دمحاسبې دفضیلت اودشرعي ارزښت تفصیل .

محترمو ورونو! لکه څرنګه چي دمشارطې په بحث کي داخبره ذکر سوه چه هرمسلمان ته پکارده چه باید دئ هرسهاردورځي په سرکښي بایدداسي وخت ولري چه وخپل نفس ته اوو خپل ځان ته دخير تو صيه وکړي ،دارنګه وهر مسلمان ته داهم پکار ده چه هره ورځ چه تیره شي نو دورځي په اخیر کښي باید داسي وقت ولري چه په هغه وقت دئ له ځانه سره ددې حساب وکړي چه په دغه ورځ کښي چه تیره سول ما کوم کوم نیک کارونه وکړل، او په څه طريقه مي وکړل . ایاپه دغه ورځ کي خو به له ما څخه دالله په بندګي کښي کوم تقصیر له ما څخه نه وي سوي ،اودارنګه په دي کښي فکر ووهي چه په دې تیره ورځ کښي خو به له ماڅخه کومه ګناه نه وي صادره سوې . بیا که چیري له خپله نفسه سره په دغه محاسبه کښي کوم د یني نقصان په نظر نه ورغئ نوبایدپه زړه کښي خوشحاله شي ،اوکه يې په کوم نقصان او تقصیر په عبادت کښي دخدایځ علم راغي نوباید پریشانه سي اوتوبه ګار سي اودهغه نقصان جبيره وکړي ودغه ته محاسبه بعد العمل ويله کيږي.

دامحاسبه داسي مثال لري لکه یو تاجرچه له خپلو شریکانو سره په کال کي او یا په میاشت کښي حساب کوي لپاره ددې چه د تیرکال دتجارت ګټه اوتاوان معلوم کړي . دمحاسبی فضیلت او شرعې اهمیت :محترموورونو! له خپل نفسه سره حساب کول له اسلا مي اعمالو څخه یو بل ډیرمهم اوضروري عمل دئ الله پاک فرمایلي دي : (یاایهاالذین امنوااتقوالله ولتنظرنفس ماقدمت لغد) یعني ائ هغو کسانو چي ایمان یې راوړئ دئ وویریږی له الله (جل جلاله) څخه ،او ودي ګوري هرنفس و دې ته چي څه مخکي لیږلي دي ده لپاره د سبا ،یعني هر نفس دي په دې کښي سوچ او فکر کوي چي ایا د قیامت د ورځي لپاره ما کوم څه کړیدي او که مي نه دي کړي ،اوکه مي کړیوي نو ایا داسي څه مي کړي دي چي د هغه څه په سبب الله (جل جلاله) راڅخه راضي سي ،اوجنت مي نصيب سي ،او دآخرت له عذابو څخه خلاص سم . او که مي پرعکس او خلاف ددې نورڅه کړي دي . په دغه مبارک آیت کښي الله پاک په دغه قول کښي چي �ولتنظر نفس ما قدمت لغد�و همدغې� محاسبې بعد العمل � ته اشاره فرمایلې ده ،اوبندګان يې په دې سره امر کړیدي چي دوی هروخت باید له خپله نفسه سره حساب کونکي وي . حضرت عمر �رضي الله عنه � فرمایلي دي : (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا، وزِنوهاقبل أن تُوزَنوا) یعني حساب کوی ! له نفسو خپلو سره له مخه تر دې چي حساب درسره کرکیږي له تاسي سره ـــــیعني دقیامت په ورځ ـــ او تلی نفسونه خپل له مخه تر دې چي تلل کیږی تاسي ــ یعني د قیامت په ورځ ــ . همدارنګه روایت دئ چي حضرت عمر به هره شپه خپلي دواړي پښي په � دُره � وهلې ،او و خپل نفس ته به يې ویل چي : کوم څه دي په نن ورځ کښي د آخرت لپاره وکړل ؟ ؟ . همدارنګه حضرت مَیمُون بن مِهران فرمایلي دي چي : هیڅ یو بنده له متقیانو څخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي شميرل کيدلاۍ ،ترهغه پوري چي دَئ له خپل نفس سره داسي محاسبه عادت و نه گرځوي چي هغه سخته وي تر محاسبې د يوه شريک له بل شريک سره چي په تجارت کښي ورسره شريک وي .

هم دارنګه روايت دئ چي حضرت أبو طلحه �رضي الله عنه �په حال د لمانځه کښي په يوه مرغه مشغول سو ،يعني يو مرغه يې وليدئ او په هغه کښي يې سوچ بندسو،اوپه دې وجه يې په حضور د زړه کښي خلل راغلئ . نو ده مبارک په بدل کښي ددغه کار يو باغ د الله (جل جلاله) درضا لپاره صدقه کړ* .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرابطې څلرم قسم:

محترمو وروڼو ! د مرابطې څلرم قسم �معاقبة النفس � ده ،يعني سرزنښت او عذاب ورکول و نفس خپل ته . تفصيل او توضيح ددغه څلرم قسم په دې ډول ده : چې کله انسان له خپله نفسه سره محاسبه وکړي ،او له نفسه سره د حساب کولو په نتيجه کښې انسان په دې اګاه سي چې څما له نفس څخه فلانۍ ګناه ،يا فلانئ تقصير په عبادت کښې د الله پاک صادر سويدئ ،نو په دغه وخت کښې و دغه انسان ته په کار ده چې و خپل نفس ته سرزنښت او سزا ورکړي . په دې ډول چې خپل نفس ملامت کړي ،او و دې ته يې متوجه کړي چې له سوي ګناه او تقصير څخه توبه ګار سي ،او ويو داسي نيک کار او نيک عمل ته مخ ورواړوي چې د تير تقصير جِبران په وسي .

د مثال په ډول يو سړي د نفس د شهوت اوخواهش په سبب حرام شئ وخوړئ ،نوپه دې صورت کښې ونفس ته دسرزنښت ورکولو يوه برخه داده چې دغه سړئ �لوږه� پر ځان باندې راولي،اوپه حلاله ډوډۍ هم ځان نه مړوي ،اوروژې و نيسي ،ددې لپاره چې ونفس ته ئې يو قسم سرزنښت ورکړسي،اوپه آينده کښې بيا د حرامي غذا خواهش څرګند نه کړي . دارنګه په لمانځه کښې له سړي څخه تقصير وسي ،نوددې په سبب بايد دَئ و خپل نفس ته په دې ډول سرزنښت ورکړي چې ډېر نفلونه وکړي . اودارنګه يې په تهجد او نورو نفلي عباداتو مکلف کړي .محترمو ودغه ته �معاقبة النفس � ويله کيږي ،چې ښه وضاحت به ئې په ضمن کښې ددې درته راسي چې د الله (جل جلاله)د مخلصو بندګانو د معاقبة النفس يو څو � نمونې � درته ذکر کړم :

له� حضرت منصور بن ابراهيم � څخه روايت دئ چې دالله �عزوجل� دعبادت ګذاره بندګانو څخه يوه سړي له يوې ښځې سره خبري کولې ،نو کرار په کرار د خبرو پاړ ودې ته راورسيدئ چې د ښځې پر �ورانه � باندې يې لاس کښېښودئ ، وروسته له دې يو دم پر دغه کار باندې سخت پښيمانه سو ،اوبيا يې خپل دغه لا س وأور ته ونيوئ ،ترهغه پوري يې نيولئ ؤ چې لاس ئې پر مخ و سوځيدئ او ختم سو . همدارنګه روايت دئ چې په بني اسرائلو کښې يو نفر ؤ چې ډيره زمانه يې په يوه عبادت ګاه کښې د الله (جل جلاله) عبادت وکړ ،يوه ورځ له عبادت ګاه څخه راووتئ ،نوناڅاپه يې پر يوه ښځه باندې سترګې ولګيدلې ،اوفي الحاله له دې ښځې سره د مينې په آفت مبتلا سو ،اوبده اراده ئې په زړه کښې را وګرځيده ،اوددغې ښځې په نيت يې له عبادت ګاه څخه خپلې دواړې پښې رادباندې کړې .الله عزوجل �دده د تير عبادت په سبب پر ده باندې رحمت وکړ ،او دده په زړه کښې يې ويره پيدا کړه ،نوبيرته پښيمانه سو .بيا کله چې يې اراده وکړه چې خپلې پښې بيرته وعبادت ګاه ته داخلې کړي ،نو في الحاله يې دا فيصله وکړله چې څما دغه پښې د الله پاک په نافرماني کښې له عبادت ګاه څخه خارجي سويوې ،نوڅما دې په خدائ تعالی قسم وي چې څما تر مرګه پوري زه دا خپلې پښې وعبادت ګاه ته داخلې نه کړم .بيا ئې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه خپلي پښې دباندي پړسېدې ،ترهغه پوري چي بارانو، واورو ، بادو اولمر دغه دواړي پښې ورځخه پرې کړلې ،اوده پر دې باندي د الله �جل جلاله � شکر ادا کړ

په يوه بل روايت کښي راځي چي حضرت تميم داري �رضي الله عنه� يوه شپه بيده سو او د تهجد دلمانځه لپاره نه سو رابيدار ،نوددې په بدل کښي يې وخپل نفس ته دا سرزنښت ورکړ چي يو کامل کال ئې د شپې خوب نه دئ کړئ ،او ټوله شپه به په عبادت کښي مشغول ؤ . محترموورونو ! ودغه ته �معاقبة النفس� ويله کيږي دغه کوم قولونه چي موږ يې ذکر وکړ د إحياء العلوم په څلرم جلد کښي مطالعه کړی.. !!!

د مرابطي پنځم � ۵ � قسم:

محترمو ورونو ! دمرابطي پنځم قسم � مجاهده � ده . مجاهده ودې ته ويله کيږي چي انسان پخپل ځان کښي د عبادت اود طاعت په کارو کښي کسلت او سستي محسوسه کړي ،او بې شوقي او بې ذوقي ورته پيداسي ،نودغه انسان وخپل نفس او ځان ته ادب ورکړي . په دې ډول چي له دې سره سره چي عبادت او طاعت ،باندي ثقيل او درونډ وي ،خپل نفس په جبر سره و سختو او گرانو عبادتو ته متوجه کړي ،ترڅو چي اساسي عبادتونه لکه فرض ،واجب ،سنت او مستحب . اوارنگه له گناوو څخه اجتناب دده ونفس ته ډير اسانه کارونه معلوم سي ،اوکسلت او سستي د الله (جل جلاله)په بندگۍ کښي ورڅخه ليري سي .لکه چي د الله تعالی صالحو او نيکو بندگانو به دغه ډول کول ،چي يو څو نمونې يې د مراقبې په بحث کښي موږ درته ذکرلې ، اوځيني نمونې يې دلته درته ذکر کوم:

له حضرت عمر بن الخطاب �رضي الله عنه �څخه يوه ورځ دماځيگر د لمانځه جماعت تير سو ،نوددې په بدل کښي ده مبارک خپله ځمکه ــ چي دوه سوه درهمه يې قيمت ووــ دالله جل جلاله � د رضا لپاره صدقه کړې . همدارنگه دده مبارک له ځوئ عبدالله څخه چي به کله يو لمونځ د جماعت � فَوت �سو نو هغه شپه به ئې ټوله روڼه کړله ،اونفلونه بې کول . يوه شپه له ده مبارک څخه د ماښام لمونځ دونډي قدر ناوخته سو چي دوه ستوري په اسمان کښي ښکاره سول ،نو ددغه ځنډ او تأخير په بدل کښي ده مبارک دوه مريي يونه �غلامان � ازاد کړل .

دلته که يو څوک داسي سوال وکړي چي که چيري څما نفس موافقه نه راسره کوله چي زه مجاهده يعني تکليف کښي د ذکر سوي طريقې مطابق وکړم ،نو بيا به ددې علاج څه وي ؟ جواب ددې دادئ چي پ دې صورت کښي بايد دوه کاره وسي : اول داکار چي د هغو خلگو چي د الله �جل جلاله � په عبادت او طاعت کښي ئې عقل حيرانونکي تکليفوه او زحمتونه کَش کړيدي ، بيانونه او ددوی د زندگۍ حالات په کتابو کښي وکتل سي . دوهم داکار چي د الله (عزوجل) د يوه داسي �بنده �سره صحبت و ملازمت وکړ سي چي هغه د الله پاک د عبادت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کارو کښي زيات تکليف کَش او زحمت کَش وي . عبدالواحد بن زيد فرمايلي دي : چي د چين په راهبانو کښي د يوه راهب و عبادت خانې ته راغلم ،او ور برغ مي کړل چي ائ راهبه ! ده جواب رانه کړ ،بيا مي وربرغ کړل چي اې راهبه !! بياده جواب رانه کړ ، بيا ميوربرغ کړل چي ائ راهبه !! ! نو دَئ پر ما باندي راښکاره سو او راته وې ويل چي : ائ سړيه زه خو راهب نه يم . ځکه چي په حقه سره راهب هغه څوک دئ چي له الله تعالی څخه ويريږي ،اوصبر کوي پر هغه مصيبت او تکليف باندي چي دالله پاک له طرفه وده ته ور ورسيږي ، او راضي وي په قضا دالله(جل شانه) او حمد او ثنا د الله (جل جلاله)وايي پر خاصو او لازمي نعمتو د الله پاک ،اوشکراداکوي خداىٔ لره پر عامو او شاملو نعمتو د الله پاک ،او تواضع او عاجزي کوي و عظمت او لويي ته د الله پاک ،او ذليل ګرځوي خپل ځان و عزت ته دالله پاک ،اوغاړه ئې ايښې وي و قدرت ته د الله پاک ،او فکر کوي په حساب اوپه عذاب کي دالله پاک ، نوپه دې سبب يې ټوله ورځ روژه وي اوټوله شپه و خداىٔ پاک ته په عبادت کښي ولاړ وي . دغه واقعي راهب دئ ! او هر څه چي زه يم نو زه يو خروړئ سپئ يم په دغه عبادت خانه کښي مي خپل ځان له خلګو څخه رابند کړئ دئ ،ددې لپاره چي خلګ راڅخه ونه داړل سي . عبدالواحد وايي چي : بيا ما له دغه راهب څخه پوښتنه وکړله چي دا اوس خلګ چي له خداىٔ (جل جلاله) څخه يې په عمومي ډول تعلق شکيدلئ دئ ،نوله خداىٔ تعالی څخه د خلګو د تعلق ،دقطع کيدو او شکيدلو بنيادي سبب کو شئ دئ ؟؟ نو ده راته وويل چي : ائ ځما ورروه ! خلګ له خداىٔ څخه بل هيڅ شئ نه پرې کوي ماسيوا له محبت څخه د دنيا ،او عاقل او هوښيار سړئ هغه دئ چي دنيا او د دنيا محبت يې له خپل زړه څخه ليري کړ ،اوله ګناوو څخه توبه ګار سو ،او پر هغه کارو باندي ئې مخ را وګرځاوئ چي د هغو کارو په سبب دَئ و خپل رَب ته ور نژدې کيږي . وحضرت داود طايي �رحمه الله � ته يو چا وويل چي : کاشکي دي دا خپله ږيره مبارکه ږمونځ کړې وائ ؟ ده مبارک ورته وفرمايل چي : ږيره ږمونځول خو دفارغ او خلاص سړي کار دئ ،زه دالله پاک له شغل څخه دوندي فراغت نه لرم چي ږيره ږمونځ کړم . لکه عبدالرحمن بابا چي فرمايلي دي :

رحمان هومره له خپل ياره اوزګار نه دئ چي غوږ ونيسي ناصح غوندي اوزګار ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! معاتبة النفس ودې ته ویل کیږي چې انسان همیشه و خپل ځان ته وَعظ او نصیحت کوي ،اوددہ تقصیرات او بې لارې ورته په ګوته کوي ،او له یوه طرفه دالله پاک نعمتونه او احسانونه په یاد وروي ،او له بله طرفه د مرګ ،قبر او دآخرت و سختو او مشکلو حالاتو ته ـــ کوم چې د هر انسان ومخ ته راتلونکي دي ـــ متوجه کوي . ځکه نصیحت او د عبرت خبرې کې و ځان ته ښوک وکړي او که و بل ته (په دې شرط چې په اخلاص او صداقت سره وي) حتما فائده او نفع رسوي . لکه الل (جل جلاله) چې فرمایلي دي : {وَذَكِّر فان الذكرى تَنفَعُ المؤمنين } یعني او پند ورکوه اې رسوله ! و خلګو ته ،ځکه بې شکه پند او نصیحت نفع او ګټه رسوي و مؤمنانو ته . انسان ته په کار ده چې اول و خپل ځان ته نصیحت وکړي او بیا ونورو ته . وحضرت عیسی علیه السلام) ته الله تعالی وحي وکړله چې اې د مریمې ځویه و خپل ځان ته نصیحت وکړه ! بیا که ستا نفس دغه نصیحت قبول کړ نو بیا ونورو ته نصیحت کوه ،اوکه دې چیرې داسې ونه کړل نوبیا له ما ښخه حیا وکړه په دې کار چې ونورو ته نصیحت کوې . لکه حافظ شیرازي (رحمه الله) چې فرمایلي دي :

واعظان که این جلوه در محراب و منبر مي کنند چون به خلوت آیند ایشان کار دیگر میکنند

محترمومسلمانووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې اودارنګه په راتلونکي برخه کښې دمشت نمونهء خرواړپه ډول

د اولیاء کرامو ، د طریقت دواقعي مشائخو ، د الله (جل جلاله) دمختلفو نمودتجلیاتواو د ظهور په وجه د بیلابیلو مرتبواومقاماتوبیان درته کوم البته په ډیرورسته کښې به انشاء الله ودغه بیان ته بیرته دتفصیل اودتکمیل دپاره راوګرځم:

محترمو وروڼو د تصوف او عرفان په مباحثو کښې دغه بحث ډیر نایابه ، دقیق ،اوبې انتهاپه زړه پورې بحث دئ . محترمو ! د الله (جل جلاله) هر نوم د اولیاءکرامو په زړو،اوبواطنو کښې ځانته ځانته تجلِي او ظهورلري . دیوه ولي پر زړه باندې د الله تعالی د یوه نوم ظهور او تجلی غالبه سوې وي ،او د بل ولي پر زړه باندې بیا د بل نوم د الله پاک تجلی اوظهور غالب سوې وي و هكذا . نو په دې وجه داولیاء کرامو مرتبې سره جلا جلا وي ،اوپه دغه لحاظ یې نومونه هم سره مختلف وي ،چې تفصیل یې په دې ډول دئ :

د اولیاوو په ډله کښې یو قسم داسې اولیاء دي چې و هر یوه د دوی ته �عبدالله � ویل کیږي . عبدالله وهغه ولي ته ویل کیږي چې دده زړه د الله(جل جلاله) د اسم ذات ـــ چې لفظ دالله دئ ـــ په تجلی او ظهور سره مشرف سوئ وي . اومشرف کیدل په تجلی او په ظهور ددغه مبارک نامه سره مستلزم دئ ،مشرف کیدلو لره د ولي په تجلی سره د ټولو نومونو د خدائ پاک . ځکه د الله پاک د ټولو نومونو معنی او مفهوم د� الله � د کلمې په مدلول او معنی کښې داخل دئ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولياوو په جمله کښي دغه قسم وَلي د مقام او شان په اعتبار تر ټولو ډير پورته اولوړ دئ ،اودغه نوم په حقيقت کښي د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) نصيب ؤ ،همداوجه ده چي الله پاک په قرآن کريم کښي په دې آيت کښي چي : و أنه لمّا قامَ عبدُالله) دَئ مبارک د عبدالله په نامه ياد کړئ دئ ،او همدارنگه دده په توسط په امت کښي چي کوم څوک د قطب و مقام ته رسيدلئ وي هغه هم د حقيقت په لحاظ د عبدالله په نامه سره يادېدلائ سي ،او له قطب څخه پرته �سيوی� پر بل ولي او صالح انسان باندي د طريقت له مخي ددغه نوم اطلاق مجاز بلل کيږي.

اودارنگه دوهم قسم په اولياوو کښي داسي اولياء دي چي و هر يوه ته له دوی څخه� عبدالرحمن � ويل کيږي . دا هغه اولياء کرام دي چي هر يو د دوی د الله پاک د رحمن د نامه مَظهَر وي ،يعني د رحمن دمبارک نامه ظهور په دوی کښي غلبه کړيوي . د طريقت له مخي دغه قسم اولياء هر يو رحمة اللعالمين بلل کيږي ،لکه څرنگه چي د رحمن په معنی کښي شمول او عاموالئ موجودذئ . ځکه چي د رحمن معنی داده : هغه ذات چي مهربانه دئ په دنيا کښي پر هر چا . نوپه دې وجه په کوم ولي کښي چي د الله پاک د دغه نوم د تجلي غلبه راغلې وي ، نودهغه وجود هم د هر چا لپاره رحمت گڼل کيږي ، نو ځکه دَاقسم اولياءکرام رحمة اللعالمين بولي .

او دارنگه د اولياوو په منځ کښي يو قسم داسي وليان دي چي هر يو د دوئ د �عبدالرحيم � په نامه ياديږي . دغه قسم هغه اولياء دي چي هر يو د دوئ د الله (جل جلاله) د رحيم د نومه مَظهَر گرځيدلئ وي ، لکه څرنگه چي د الله پاک دغه مبارک نوم د معنی په اعتبار خاص دئ تر مؤمنانو ،اود الله پاک تر صالحو بندگانو پوري . ځکه د رحيم معنی داده : هغه ذات چي رحم کونکئ دئ په آخرت کښي خاص پر مؤمنانو باندي . دارنگه په دغه قسم اولياوو کښي هم دغه خاصيت موجود دئ چي هغه بندگان د خدائ پاک چي پرهيزگاره او صالحان وي ، او الله تعالی ورځخه راضي وي ،نوپر هغوی باندي دوی رحمت او مهرباني کوي . او هغه انسانان چي الله پاک د دوی د ناوړو � بدو� عملو په وجه پر دوی باندي په غضب کښي وي ،نو پر هغو باندي دوی هم په غضب کښي وي او بَد يې ايسه وي.

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولياء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولياوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر يوه ته يې عبدالقدوس ويل کيږي . ددغو قسم اولياء کرامو خصوصيت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (يعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سيوی بل شئ نه ځايه وي . او همدغه قسم اولياء ددغه مبارک حديث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پيغمبر ويلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمايلي دي : (لا يسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ويَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) يعني نه سي ځايولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځايولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پنځم قسم هغه اولیاءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولیاوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته یې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چي الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولیاء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته یې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولیاءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښې ،او په غیر کښې په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او دیني کارو کښې پر خلګو باندي ډیر شدید او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولیاء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره یې په خلګو کي شهرت پیدا کړئ وي .یعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصیبتو څخه په امن کړیوي ،او هم خلګ دوی دډیري غټي امانتدارئ په صفت پیژني .

اتم (٨) قسم په اولیاوو کښې هغه خلګ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهیمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو ولیانو عبدالمهیمن ویل کیږي . ددغه قسم وَلِي یو خصوصیت دادئ چي دَئ همیشه په دې مشاهده کښې وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقیب ،شهید او حاضر دئ .اوبل خصوصیت یې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غیر مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چي فرمایلي یې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) یعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چي زما یو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (٩) قسم په اولیاوو کي هغه اولیاء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزیز� د نومه غلبه سویوي . ددغه ولیانو وهر یوه ته عبدالعزیز ویل کیږي . د دغه قسم ولي خصوصیت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی کښې ډیر ښکاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصیب ګرځوي.

لسم (١٠) قسم په اولیاوو کښې هغه اولیاء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلې وي . ددغه قسم ولیانو وهر یوه ته عبدالجبار ویل کیږي .ددغه قسم اولیاوو یو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت دادئ چي د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبراَن کړئ دئ ،او دَئ یې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښي ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویي کښي فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي یې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چي د الله (عزمجده) کبریا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي یې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرَته �سیوی� له الله پاکه و هیچا ته د عاجزی سر نه ټیتوي ،ماسیوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چي د هغه په مخ کي دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو' دطریقت اوتصوف له اهدافوڅخه یوبل ستر هدف دادئ چی دطریقت کامل اومکمل استاذان غواړی چه له هغو انسانانوڅخه چه بې تقواوي بې تقواېي لري کړي ،اودبې تقوايي پرځائ دبې تقوا انسانانو په زړو کښي دتقواملکه پيداشي ،اوتقواداسلام په مقدس دین کښي هغه صفت دئ چه له هرانسان څخه يې په ډيرټنګار سره دخدائ اودرسول لله له لوری څخه طلب کيږي٠ اوداالله جل جلاله په نزدېه انسانانوکښي ډيرشرافت مند اوډیر عزتمندهغه څوک دئ چه ډير متقي اوپرهيز ګاره وي لکه چه الله جل جلاله د (سورۀ حجرات) په دیارلسم ایت کښي فرمايلي دي : ان اکرم کم عند الله اتقا کم > يعني بې شکه ډير عزتمند ستاسي په نزد داالله (جل جلاله) ډير پرهيزګاره ستاسي دئ ٠ محترمو ورونو ! تقوی په شريعت کي پر < ٧ > قسمه ده ، اول تقوی يعني پرهيز کول له کفر ، شرک ، اونفاق څخه ٠ دوهم تقوی او پرهيز کول دي د بدعت له کارو څخه ، دريم تقوی او پرهيز کول له کبيرو اوغټو ګناهونو څخه ، څلورم تقوی او پرهيز کول له صغيرو او کوچنيو ګناهونو څخه ، پنځم تقوی او پرهيز کول له هغو مباح او روا شيانو څخه چي که انسان په هغو شيانو کښي توغل < انهماک> او ډير مصروفيت وکړي نو د دې انديښنه پيدا کيږي چي په ګناه به اخته سي ، شپږم تقوی او پرهيز کول له مشتبه او پوشيده کارو څخه يعني له هغو کارو څخه چي د هغو کارو په باره کښي د انسان په زړه کښي دا تردد او شک پيداسي چي ايا دابه روا وي او که به ناروا وي لکه چي حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمايلي دي : (لا يبلغ العبد حقيقة التقوى حتى يدع ما حاک في الصدر >رواه البخاري في کتاب الايمان) يعني هيڅ يو بنده و حقيقت ته دتقوی نه سي رسيدلائ تر هغه پوري چي هر هغه کار پريږدي چي دهغه په باره کښي دده په سينه کښي تردد موجود وي ،يعني دا انديښنه يې په زړه کښي وي چي دا کار خو به ناروا نه وي ، دارنګه دسنن تر مذي او سنن ابن ماجه په کتاب القيامة او کتاب الزهد کښي ددې مبارک حديث روايت سويدئ چي : لا يبلغ العبد ان يکون مِن المتقين حتى يَدَعَ مالا باس به حذرًا لِما به البَاسُ) يعني هيڅ کله نه سي رسيدلائ هيڅ يو بنده و دې مقام ته چي له متقيانو څخه وشميرل سي تر هغه پوري چي پريږدي هر هغه کار چي د هغه په کولو کي کوم شرعي تاوان نه وي مګر خو د دې خطره وي چي که دغه کار وکړي نو بيا به په يوه داسي کار مبتلا سي چي هغه په شرع کښي نالايقه کار وي ٠ اوم (٧) قسم تقوی او پرهيزګاري کول دادي چي انسان له الله څخه غير نور هر څه پريږدي په دې معنی چي هر کار چي که وي که د دنيا اوداخرت کار وي صرف داالله جل جلاله درضا په خاطر يې کوي او بل يې هيڅ مقصد په نظر کښي نه وي نيولئ محترمو ورونو ! د خدائ تعالی وليان حقيقي پيران ، او طريقت ، تصوف او عرفان د داسي مقدسو اهدافو لپاره کار کوي ، نو تاسي فکر وکړئ چي له دغي لاري څخه دمنکرو خلګو به څه درجه وي ٠ کامل پير ، او مرشد وخپل مريد ته ګوري چي په تاکښي کوم قسمونه د تقوی موجود دي او کوم نسته ، هر قسم دتقوی چي په ده کښي وجود نه لري نو مرشد يې کوښښ کوي چه په خپله توجه ، باطني فيض ، او په روحاني تعليم سره په همدغه مريد کښي هغه قسم د تقوی موجود کړي ٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولیاوو څلرم (۴) قسم:

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته يې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښې سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پیغمبر ویلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

او پنځم قسم هغه اولیاءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولیاوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته يې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چي الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولیاء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته يې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولیاءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلگو مالکان گرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښې ،او په غیر کښې په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلگو په شرعي او دیني کارو کښې پر خلگو باندي ډیر شدید او سخت وي.

اوم (۷) قسم هغه اولیاء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره يې په خلگو کي شهرت پیدا کړئ وي .یعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصیبتو څخه په امن کړیوي ،او هم خلگ دوی دډیري غتي امانتدارئ په صفت پیژني .

اتم (۸) قسم په اولیاوو کښې هغه خلگ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهیمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو ولیانو عبدالمهیمن ویل کیږي . ددغه قسم وَلِي یو خصوصیت دادئ چي دَئ همیشه په دې مشاهده کښې وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقیب ،شهید او حاضر دئ .اوبل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت یې دادئ چې دَئ دخپل ځان او د غیر مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چې و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چې فرمایلي یې دي (وَاتِ کُل ذِي حَق حَقه) یعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چې زما یو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (۹) قسم په اولیاوو کې هغه اولیاء دي چې پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزیز� د نومه غلبه سویوي . ددغه ولیانو وهر یوه ته عبدالعزیز ویل کیږي . د دغه قسم ولي خصوصیت دادئ چې د عزت او غلبې صفت په دوی کښې ډیر ښکاره وي، په دې ډول چې هر څوک چې دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چې دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصیب ګرځوي.

لسم (۱۰) قسم په اولیاوو کښې هغه اولیاء دي چې د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلې وي . ددغه قسم ولیانو وهر یوه ته عبدالجبار ویل کیږي .ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چې د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چې الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چې الجبار دئ د تجلې په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ یې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښې هغه اولیاء دي چې پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلې غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښې ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چې دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویې کښې فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي یې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چې د الله (عزمجده) کبریا ،چې د دوی پر ظاهر او باطن باندي یې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرَته �سیوی� له الله پاکه و هیچا ته د عاجزی سر نه ټیتوي ،ماسیوی له هغه چا چې و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چې د هغه په مخ کې دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي .

محترموو روڼوپه دې برخه کښې ددې بیان درته کوم چې

د کومو شرطو له مخې یو شخص پیر او مرشد جوړیدلائ سي ؟

محترمو ! یو څوک چې په طریقت کښې شیخ کامل ، مکمل ګرځي ،نوپه ده کښې به خامخا دغه شرطونه موجود وي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول : د ديني علم خاوند به وي ، او په قرآن کريم ،او د نبي عليه السلام په احاديثو به عالم وي . ځکه چي غرض له دې څخه چي څوک له ده سره بيعت کوي ،اومُريد يې ګرځي دادئ چي دَئ به و هغه ته (امر بالمعروف او نهي عن المنکر) کوي ،يعني په فرضو ،واجبو، سنتو ، مستحبو ،اود خير په کارو به دَئ و خپل مُريد ته امر کوي ، او له ناوړو کارو څخه به يې را منع کوي .اودارنګه به دَئ و مُريد ته ددې لارښوونه کوي چي په څه ډول مُريد کولاىٔ سي چي باطني سکون ،او له رذيلو اخلاقو څخه تصفيه او په ښو اخلاقو سره خپل باطن شائسته کول حاصل کړي ،نو څوک چي علم نه لري نو هغه کله د دې قدرت لري چي هدايت دې ويو چاته وکړي .ځکه چي و خداىٔ ته او د الله تعالی و دين ته رابلل په حکمت او په موعظه حسنه سره کيږي ، لکه الله پاک چي فرمايلي دي : أُدعوا الی سبيلِ ربک بالحکمة والموعظة الحسنة) يعني اې رسوله ! راوبوله خلګ و لارې ته د رب ستا چي دين د اسلام دئ په حکمت سره او په نيک نصيحت سره .اوپه حکمت او موعظه حسنه سره د خلګو رابلل بې علمه نه سي کيداىٔ . اومشائخو د طريقت ټولو په يوه خوله دا ويلي دي چي شيخ د طريقت به په دې ډول وي چي دده خبري به له خلګو سره يا له قرآن څخه وي ، اويابه له حديثو څخه وي ، اويا به دمشائخو له حکايتو او واقعاتو څخه وي.

دوهم به داشرط په ده کښي موجود وي چي عدالت اوتقوی به لري ،په دې ډول چي له کبيرو ګناوو څخه به ځان ساتونکئ وي ، او پر صغيرو ګناوو به مُصِر او دوام کونکئ نه وي.

دريم به دا شرط په ده کښي موجود وي چي دَئ به زُهد لري ، يعني له دنيا څخه به مخ اړونکئ وي ،اود آخرت په کارو کښي به رغبت لري ، اوپر طاعتو او مأثورو ذکرو باندي به حرص ناک وي ، او له الله جل جلاله سره به د ده زړه په دوامداره توګه په تعلق کښي وي.

څلرم به داشرط په ده کښي موجود وي چي و خلګو ته به امربالمعروف او نهي له منکره کوي . په ديني امورو کښي به چشم پوشي ، او إغماض نه کوي.

پنځم به دا شرط به پکښي موجود وي چي د طريقت د مشائخو به يې مُريدي کړې وي ، او له هغو څخه به يې اجازه تر لاسه کړې وي . ځکه د الله جل جلاله عادت پر دې باندي جاري سوئ دئ چي يو سړئ تر هغه پوري کاميابه ، مفلِح ، او کامل نه سي ګرځيدلاىٔ چي له مفلحينو او د کمال له والاوو سره يې صحبت نه وي کړئ.

شپږم به داشرط پکښي موجود وي چي زړه به يې هميشه بيداره وي ،زړه به يې نه بيده کيږي ، په دې وجه چي دَئ حقيقي وارث د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) بلل کيږي . او دده مبارک به زړه نه ويده کيدئ ، او سترګي مبارکي به يې بيدې کيدلې ، لکه چي ده مبارک فرمايلي دي :

عَينَانِي تَنامان َ لا يَنامُ قَلبِي) يعني دواړې سترګي ځما ويدې کيږي ،او زړه مي نه بيديږي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وم (۷) به داشرط پکښي موجود وي چي د خپلو مُریدانو و مال ته ، او د دوی و حمد ،ثنا او صفت ته به هیڅ طمعه نه کوي (قطب الإرشاد ص ۵۲۷) .

پوسه ! چي په نادر ډول داسي کیدلائ سي چي یو سړئ بې له دې چي تعلم او زده کړه دعلم په دغه متعارف ډول وکړي ، په خفي ډول الله پاک د علم دين خاوند وگرځوي ،او بیا یې په سبب د سلوک او د عمل په علم شیخ کامل او مُکَمِّل کړي ،نو دغه ډول سړئ د خلگو په نزد کوم چي د ده له حال څخه خبر نه وي � اَمِي � وي ، ځکه چي په ظاهره خو ده هیڅ تعلُم نه وي کړئ . او په دې وجه د خپل وخت د عالمانو د اعتراضاتو هدف هم جوړ سوئ وي ، مگر په باطن کښي عالِم وي ، لکه صاحب د � اِبرِيز � کتاب چې په همدغه شکل وَلي تیر سوئ دئ . اوپه نادر ډول داسي هم کیدلائ سي چي یو سړئ درازه زمانه له تقواداره علماوو سره په صحبت کښي تیر کړي ، او له دې لاري الله جل جلاله ده ته علم ورنصیب کړي او بیا یې د سلوک په سبب په ولایت سره مشرف کړي ، که څه هم ده په معتاد ډول تعلم نه وي کړئ . او کله داسي هم کیدلائ سي چي یو سړئ پرته له دې چي له یوه ژوندي شیخ سره بیعت وکړي د یوه وفات سوي وَلِي په سبب شیخ د طریقت و گرځي ، چې و دغه راز شیخ ته د اهل طریقت په اصطلاح کښ � أُوَيسِي � ويل کیږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کښې اول ځل د صوفي په نامه څوک یاد سویدئ:

حضرت مولانا عبدالرحمن جامي رحمه الله په خپل کتاب (نفحات الأنس) کښې په دې اړه داسي فرمايلي دي:

چي حضرت شيخ سفيان ثوري رحمه الله فرمايلي دي چي دلومړي ځل لپاره حضرت ابوهاشم رحمه الله چي دشام اوسيدونکئ وو اوډېر پرهيزګاره او متقي شخصيت وودصوفي په نامه سره ياد سو . حضرت سفيان ثوري رحمه الله فرمايلي دي چي زه په دې نه پوهيدم چي صوفي وچاته ويل کيږي تر څو چي مي ابوهاشم صوفي وليدئ . حضرت سفيان ثوري رحمه الله چي په خپل وخت کښي مجتهد مطلق وو ، او دامام اعظم ابوحنيفه رحمه الله له زماني څخه برخورداره وو په(٢٦١) هجري قمري سنه کښي په بصره کي وفات سويدئ . دطريقت او تصوف اساسي هدفونه اومقاصد:

محترمو ورونو ! اوس دطريقت او تصوف په اساسي بحثو پيل کوو چي په دې بحثو کښي به تاسي دطريقت اوتصوف له ټولو اړخو څخه انشاءالله په پوره توګه خبر سی ،که څه هم د طريقت او تصوف بحثونه ډېر غامض او باريک دي خو موږ به ئې انشاءالله په داسي ساده الفاظو سره تشريح کوو چي هر څوک به په ډېره اساني سره په پو هيږي په دې بحثو کښي به و تاسي ته د طريقت او تصوف بنيادي مقصدونه ، او د شيخ او مرشدکيدولپاره ضروري شرطونه ، اودارنګه له مريد سره لازم صفتونه ،همداډول داولياوو دشان عظمت ، او لوئ والئ ، او دخداځ (ج)له وليانو سره دتعلق او محبت ګټي ، او له دوی سره د دښمنئ او عداوت نقصانونه ، همدارنګه په طريقت کښي د اولياؤ قسمونه ، او د طريقت مختلفي سلسلې ، او د دوی مختلفي تګ لاري په تفصيل سره بيان سي.

اول دطريقت او تصوف اساسي يا بنيادي اهدافو ته متوجه سی ! په اجمالي ډول بايد ووايم چي د طريقت او د تصوف مقصد دادئ چي هغه انسانان چي له الله جل شانه څخه دردېلو اخلاقو په ذريعه اودارنګه د ناسمو اعمالو په وايسطه پرې سوي ، جلاسوي ،او ليري سوي وي ، اوهغه انساني سليم ،او صحي فطرت کوم چي پر هغه فطرت باندي الله پاک هر انسان پيدا کړيدئ له لاسه ور کړئ وي دغه انسانان بيرته له الله �جل جلا له� سره وصل کړي او بيرته يې د هغه فطرت خاوندان کړي چي د اسلام پيغامبر حضرت محمد �صلی الله عليه وسلم � يې په دغه مبارک حديث کي ذکر کړيدئ چي : (کل مولود يولد على فطرة الاءسلام فابواه يهودانه او ينصرانه او يمجسانه) او دا کار دطريقت او تصوف استاذان په دې ډول کوي چي دغه قسم انسانان په خپله توجه او محنت او تعليم سره ، اوپه خپل فيض او برکت سره په تذکيه ، او په تحليه ، او دالله �جل جلاله� په عشق سره مشرف وګرځوي

بسم الله الرحمن الرحيم ، نحمده ونصلى على رسوله الكريم

محترمووروڼوپه طريقت کښی اودطريقت داستاذانوپه نظرکښی د حضرت حق سبحانه و تعالی د ذات او صفاتو د مبارکو اسماوو ذکر او يادونه يو غيرمعارض أصل دئ . لکه څرنګه چي د شريعت اسلامي او د قرآني اياتو او نبوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

أحاديثو له مخي د الله جل جلاله ذكر و الله جل جلاله ته د قربت او د نزديكت او دارنگه د انسان د ظاهري او باطني پاكوالي او د قلبي تصفيې لپاره ډير أهم كار او عمل بلل سوئ دئ ، لكه الله جل جلاله چي فرمايلي دي : فاذكرواني أذكركم واشكروالي ولاتكفرون .

د الله جل جلاله د ذكر په اړه به ان شآءالله تفصيلي معلوماتونه د طريقت او شريعت له نظره په راتلونكو برخو كښي درته راسي ، دابرخه فقط و فقط د دغه عظيم الشانه مَبحَث د عنوان او د سرليک په ډول وليكله سوه .

قدرمنو ورونو

ذكر په عربي ژبه كښي د يادوني معنى وركوي چي څوک يو شئ يا يوحالت يادوي ، لكه مسافر چي دكورنۍ څخه ليري د پرديسي په حالت كښي خپل كور او خپلوان يادوي .

د ذكر بله معنى د هيري ضد مفهوم افاده كوي مثلا : دوه جمع دوه څلوركيږي يا اور تود او سوځونكئ دئ يا داسي نور مسايل چي ذهن يې أكثراً نه هيروي ، دژبي بيان يا د قلم د ليكني د اثره افادې ته هم ذكر ويل كيږي ، په ذهن كښي ديوې موضوع يا شي حاضرول د هغه شي يا موضوع ذكر بلل كيږي ، ذكر د زدكړي معنى هم وركوي او د ځينو نورو مفاهيمو د افادې لپاره هم استعماليږي ، نصيحت او پند ته هم ذكر ويل سوئ دئ .

په قرآن عظيم كښي يو شمير اياتونه د ذكر په باره كښي نازل سويدي ، او د مسلمانانو د نجات او فلاح لپاره يې د خدائ (جل جلاله) د مباركو أسماؤ د ذكر هدايت كړئ دئ ، مثلا:

�د خپل خدائ نوم سهار او ماښام يادوه . �

حضرت أبوسعيد (رضي الله عنه) وايي چي د حضرت رسول أكرم (صلى الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وسوه چي د قيامت په ورځ د خدائ (ج) په نزد كوم بنده افضل او لوړ دئ ؟

ده مبارک (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل چي : د خدائ ذكركونكي (نر او ښځي) .

بيا پوښتنه وسوه چي يارسول الله اياد ذكرالهي كونكئ د خدائ په لار كښي د جهاد كونكي څخه هم أفضل دئ ؟

پيغمبر (ص) ورته وفرمايل : كه هغه جهادكونكئ خپله توره پر كافرانو او مشركانو وچلوي تر دي چي د هغه توره ماته سي او هغه خپله په وينو رنگ سي (يعني شهيد سي) بيا هم د خدائ ذكر كونكئ په مرتبه كښي د هغه څخه بهتر دئ .

)د مشكوة حواله پر صحيح ترمذي . (

په بخاري شريف كښي له حضرت أبوهريرة څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي الله تعالى فرمايي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپل بنده سره یم تر څو پوري چي هغه مایادوي او د هغه دواړي شونډي زما په ذکر سره حرکت کوي .

د حضرت عبدالله بن عمر (رض) څخه روایت سوئ دئ چي رسول الله (ص) فرمایلي دي : الاولکل شیء صقالة وصقالة القلوب ذکرالله ،یعنی

دهر شي صفايي سته او د زړه صفايي د خدائ (جل جلاله) ذکر دئ ، او د خدائ (ج) د عذاب څخه د خلاصون لپاره تر ذکر الهي هیڅ شئ بهتر نسته . اصحابو عرض وکړ ایا د خدائ (ج) په لاره کښي تر جهاد هم أفضل دئ ؟ ده مبارک (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل : که څه هم د جهاد کونکي توره په جنگ کي ماته سي . (مشکوة شریف).

محترمواسلامی وروڼوله مخه ترتحلیل دمباحثو دذکرپه دي برخه کښی داهل السنت والجماعت دڅلوامامانوموقف درته ذکرکوم کوم چی دتصوف اوطریقت په باره کښی یې درلودئ چی بیان یې په دې شرحه دی

اول

امام اعظم ابوحنیفه نعمان رحمه الله،څموږدغه مبارک اوعالیقدره امام په تصوف کښی صاحب دطریقت ؤپه هدایة النافع کښی مذکوردی چی امام اعظم په طریقت کښی دامام جعفرصادق شاګرداومریدؤپه درمختارکي اوپه حاشیه دابن عابدین کښی پردرمختاربانـدی راغلی دی چی ابوعلی دقاق ویلی دی چی مادطریقت اخذله ابی قاسم نصرآباذی څخه کړیدی اوابوقاسم ویلی دی چی مادطریقت اخِسته له شبلی څخه کړی دی اوهغه له سری سقطی څخه اوهغه بیاله معروف کرخی څخه اوهغه بیاله داوودطائی څخه اخذدطریقت کړیدی اوهغه بیا علم اوطریقت دواړه له امام اعظم ابوحنیفه څخه حاصل کړیدی

دوهم

امام مالک بن انس رضي الله عنه هم صاحب دشریعت اودطریقت ددواړو وو علامه عدوي په خپله حاشیه کښي کومه چي پرشرحه دامام زرقاني پرته ده پرمتن دعزیه کوم چي په فقه مالکي کښي جوړسویدی ددریم جز په صفحه۱۹۵ کښي ویلی دي چي امام مالک رحمه الله تعالی فرمایلي دي (من تفقه ولم یتصوف فقدتفسق ومن تصوف ولم یتفقه فقدتزندق ومن جمع بینهمافقدتحقق)یعنی هرڅوک چی دفقهی علم حاصل کړی اوعلم تصوف اوطریقت حاصل نکړی اودطریقت پرلاربانـدی ولاړنسی نوپه تحقیق سره به دغه سړئ فاسق وګرزی اوهرڅوک چی بیاطریقت اوعلم تصوف حاصل کړی اودعلم فقهی تحصیل ونکړی نوپه تحقیق سره به دغه څوک زندیق وګرزی اوهرڅوک چی دغه دواړه علمونه سره جمع کړی نوپه تحقیق سره دغه سړئ وحق ته ورسیدئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم امام شافعی رحمه الله فرمایلی دی چی ستاسی له دنیا څخه دری شیان وماته محبوب دی،اول ترک دتکلف دوهم له خلګوسره ښه معاشرت دریم پیروی اواقتداء په لاره پسی داهل تصوف،انظرکشف الخفاءللامام العجلونی ،ص،۳۴۱،جزء،،۱

څلرم امام احمدرحمه الله فرمایلی دی چی زه ترصوفیه ؤبهترین قومونه نه پیژنم یوچاورته وویل چی دوی سماع اوتواجدکوی ده په جواب کښی و رته وویل چی پرېږده دوی چی یوساعت له خپل رب سره خوشحالی وکړی،غذاءالالباب شرح منظومة الآداب،جزء،۱ص،۱۲۰المحمدالسفارینی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښی وتاسی ته په تصوفی اصطلاحاتوکښی دذکردډولوبیان کوم کوم چی په دې شرحه دی:

۱ (تقلیدی ذکر (۲) تحقیقی ذکر (۳) (جلی) ښرگند ذکر (۴)(خفی) پټ ذکر

تقلیدی ذکر:

تقلیدی ذکر هغه ډول ذکرته ویل کیږي ، چی ذاکر محض دتقلید له رویه ذکرکوی ، یعنی ژبه یې په ذکر اخته وی ، مگر دزړه حضوریې لا نه وی موجود سوی ، پداسی حالت کی چی یوازی ژبه په ذکر مصروفه وي ، اوزړه ورڅخه خبرنه وی . شیخ اومرشد کوښښ کوي چی په مرید کښی باطنی حضور ، دزړه بیداری ، اوذهنی تمرکز زیات کړی . شیخ پدې پوهیږی چی د سالک په لومړنی دوره کښی دذکر قلبی توجه اوحضور نسبتا لږ وی ، اودهغو مرحلو څخه چی نوی صوفی اوسالک تیریږی ، دزړه دحضور پیداکیده ضرور امردی .ځکه چی په صوفیانه اصطلاحاتو کښی که ذکر په خوله ویل کیږی اوزړه ورڅخه غافله وی ، نتیجه یې داسی ده ، لکه : څوک چی تخم په شوره زاره مځکه کښی وکری . چی حاصل یې طبعا مطلوب نه وی .

تحقیقی ذکر :

دطریقت دسیر اوسلوک له مخې ذکر هغه وخت تحقق پیداکوی ، چی دکامل شیخ له لو ری ومریدته تعلیم اواجازه ورکړه سی ، اودهغه په روح اوزړه کښی ځای ونیسی څوپه دې توگه دذکراغیزه زیاته سی . ذکر په طریقت کښی دمریددلومړنی مرحلې بیا تراخیرنی پړاو پوری ، چی دفنا اوبقا مقامونه دي ، ملگری وي ، ځکه چی ذکر سره دزړه له حضوره مرید مرحله په مرحله دیوه مقام څخه وبل روحانی مقام ته لوړه وی .

جلی ذکر :

جلی اوښرگند ذکر هغه ډول ذکر ته ویل کیږی چی ، ذاکر نسبتا په لوړ اواز سره ذکر کوی په ځنوتصوفی سلسلوکښی دلوړ اواز یعنی (جلی) ذکر اصل منل سویدی ، دحضرت شیخ عبدالقادرجیلانی (رح) سلسله چی په قادر یه مشهوره ده وجلی ذکرته ترجیح ورکوی .

خفی (کرار) ذکر :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خفی یاکرار ذکر وهغه ډول ذکرته ویل کیږی چی ذاکر په کښته اواز سره ذکر کوی . دحضرت شاه نقشبند (رح) طریقه چی په نقشبندیه ، سلسله سره مشهوره ده ، دخفی ذکر حالت یې منلی دی .

حتی که مرید دعادی خلګوسره په مجلس کښی ناست هم وی دخفی ذکر کولو څخه غافل نه وی . ذکرکه خفی وی یاجلی دمرید دزړه حضورلازم دی . دذکرنوعیت ، او وخت دپیر اومرشد له لوری ټاکل کیږی دذکر په نوعه کښی کله داسی حالت هم راځی ، چی مرید دخپل هر نفس چی با سی یا یې بیرته ننباسی ، د دالله جل جلاله داسماؤ څخه په هغه ډول چی دپیر له لوری وظیفه ورکړه سوی وی ، ذکر کوی ، دسا ایستواوبیرته ننیستوپه هردم کښی (ذکر) دلاسه نه ورکوی ، ځکه چی دمرید دپاره دطریقت له رویه په ذکر کښی یوګړی ځنډهم تاوان لری .

محترمو مسلمانانو له مخه تر دي چي د تصوف او عرفان دشرعی حیثیت په بیان شروع درته کوم ستاسي توجه یوې ضروري خبري ته را ګرځوم ، هغه دا چي دهغو شیانو له جملې څخه چي نن صبا په مسلمانانو کښې په عامه توګه منځ ته راغلي دي او د دي وړ دي چي ډېر افسوس باید سرے پرې وکړي یو لوے شئ دادئ چي له تصوف او عرفان څخه مسلمانان یا غافل دي ، او یا یې مخالف دي ، هغه خلق چي د تصوف اوعرفان عقیده لري له تصوف څخه په غفلت کښې پراتهٔ دي ۰ د مثال په ډول په هیڅ مدرسه ،او مکتب کښې د تصوف د علم یو کتاب هم محصلینو ته نه تدریس کیږي او نه تعلیم ، د اکثرو علماؤ چي پلټنه وشي نو صورتحال یې دا وي چې د تصوف د علم یو کتاب یې په ټول عمر کښې په کتب خانه کښې لا نه وي لیدلئ ، او ځیني خلق لکه وهابیان بیاپه دې ډول دي چي د اسلام د مقدس دین دغه عظیمه شعبه چي تصوف او عرفان دے بیخي کفر او شرک ګڼي ، او صوفیان او اولیاء کرام العیاذ بالله مشرکان او کافران بولي ۰ دبېلګي په توګه په یو کتاب کښې چې د ((فکر صوفي)) په نامه دئ او یو وهابي ملا چي عبدالرحمن نومیږي د تصوف د علم او د اولیاء کرامو په رد کښې جوړ کړئ دئ او نن صبا د انترنیټ له لاري هم شائع شوے دے داسي راغلي دي : چي (العیاذ بالله) تر ټولو هغو فتنو چي مسلمانان په مبتلا شوي دي لویه فتنه د تصوف ده چي ټول قسمونه د کفر ئې په بغل کښې نیولي دي ۰ نو په دې سبب موږ غواړو چي مسلمانانوته د تصوف او عرفان په اړه درجه په درجه مفصل معلومات ورکړو.

د تصوف شرعي حېثیت

محترمو مسلمانانو د تصوف او عرفان دبیان د سلسلې په دې برخه کښې تاسو محترمو ته د تصوف شرعي حېثیت ، او د صوفي دکلمې تحقیق وړاندې کوم ۰ محترمو په اسلام کښې د تصوف شرعي حېثیت په دې ډول دے چې تصوف د دین یو داسي مهمه شعبه ده لکه څنګه چي (فقه) د دین مهمه شعبه ګڼله کیږي ۰د (درمختار) او د فقهې د نورو معتمدو کتابو په حواله لکه څنګه چي د فقهې د علم زدکړه فرض کفائي ده دا رنګه د تصوف د علم زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم په مسلمانانو باندې فرض کفائي ده ۰ د اسلام په ابتدائي دورو کښې حتی د امام ابوحنیفه رحمه الله په زمانه کښې ((علم فقه)) د دین د ټولو شعبو نوم ؤ په دې ډول چې علم عقاید ، او علم د ټولو ظاهري شرعي اعمالو لکه نمونځ ، روژه ، حج ۰ او د تصوف علم ټول په ((علم فقه)) کښې داخل وو همدا سبب دے چې امام ابوحنیفه رحمه الله خپل هغه کتاب چې په عقایدو کښې یې تصنیف کړے دے په فقه اکبر سره مسمی کړیدئ اودې ته دفقهي قدیمي اصطلاح ویله کیږي ، په وروسته زمانه کښې علماوو د ډېر اهتمام له وجهې ((علم عقاید)) ځانته علم وګرځاوو او په ((علم کلام)) سره یې مسمی کړ ، ا و ((علم اخلاق)) یې ځانته علم وګرځاوو او په ((علم تصوف)) سره یې مسمی کړ ، او د ظاهري اعمالو علم یې ځانته علم کړ او په ((علم فقه)) سره یې مسمی کړ او دې ته جدیده اصطلاح ویله کیږي ۰ دجدیدې اصطلاح له مخې د دین علم دري قسمه علم دے علم کلام ، او علم تصوف ، او علم فقه چې په قدیمه اصطلاح کښې دغو درې واړو ته فقه ویله کیده ۰ په قران کریم کښې او دا رنګه په نبوي (ص) مبارکو احادیثو کښې چې امر په تفقه في الدين راغلي دے مراد ورځخه د همدغې قدیمي اصطلاح مطابق زده کول د دغو درې واړو علومو دي ۰ د فقهې او د تصوف تر منځ داسې شدید ترون موجود دے چې عمل کول په فقهې باندې بې له تصوفه ، او عمل کول په تصوف بې له فقهې ممکن نه دے ۰ په قران کریم او په سنت نبوي کښې چې مسلمانان د فقهې په زدکړه امر شوے دے په هغه عمل کول بې له تصوفه ممکن نه دے ۰

محترمو ! تصوف مختلف نومونه لري لکه علم قلب ، علم اخلاق ، احسان ، سلوک او طریقت ۰ په قران کریم او په سنت نبوي (ص) کښې تصوف په اکثرو ځایو کښې د احسان په لفظ سره یاد شوے دے ، او زموږ په زمانه کښې دغه علم د تصوف په نامه سره مشهور دے ۰ محترمو! لکه ښنګه چې ډېر افعال او کارونه د انسان له ظاهري اعضاو او اندامونو ښخه صادریږي (چې دې ته اعمال ظاهره ویل کیږي) دا رنګه ډېر اعمال بیا داسې دي چې د انسان له باطن او زړۀ ښخه صادریږي (اودغو اعمالو ته اعمال باطنه ویل کیږي) بیا لکه ښنګه چې دغه ظاهري عملونه د شریعت له نظره ځیني فرض ،او واجب دي لکه نمونځ ، روژه ، زکات ، حج، وتر ،او ځیني سنت ، او مستحب دي ، او ځیني حرام ، او مکروه دي دا رنګه د انسان باطني عملونه د قران کریم او د سنت نبوي (ص) له نظره ځني عملونه فرض دي لکه تقوی ، له خدائ جل جلا له ښخه ویره ، له خداے او رسول (ص) سره محبت ، اخلاص ، توکل ، صبر ، شکر ، تواضع ، خشوع ، قناعت ، حلم ، سخاوت ، حیا ، رحم دلي ، وغیره ، دغو اخلاقو ته فضایل او اخلاق حمیده ویل کیږي ۰او ځینې باطني عملونه د انسان بیا حرام او ناروا دي لکه تکبر ، عجب ، ریا ، محبت د مال ، محبت د جاه او منصب ، بخل ، بزدلي ، لالچ ، دښمني ، حسد ، کینه ، سنګدلي ، او بې محله یا له اندازې وتلې غصه ، وغیره چې دغو ته رذائل یا اخلاق رذیله ویل کیږي ۰

او لکه ښنګه چې ظاهري اعمال ترفقهې پورې تعلق لري او دفقهې د علم له لارې دظاهري اعمالو فرض والئ او حرام والئ معلومیږي او د علم فقهې د دستور مطابق هر مسلمان مکلف دے چې دغه ظاهري عملونه انجام کړي دا رنګه تمام فقها او علما پردې باندې متفق دي چې له باطني اخلاق رذیله وو ښخه ځان ساتل او دا رنګه باطني اخلاق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمیده په ځان کښې راوستل پر هر عاقل ، بالغ مسمان نر ، او ښځه باندې فرض دي په دې اړه د در مختار د اول جلد ٤٠ صفحه وګورئ ۰

له اخلاق رذیله ؤ څخه ځان ساتلو ، او اخلاق حمیده په ځان کښې راوستلو ته اصلاح النفس ، یا تزکیهٔ نفس ، یا تزکیهٔ اخلاق ، یاتهذیب اخلاق یا تهذیب نفس ویل کیږي او دا د تصوفو حاصل او مقصد دے ۰ په قران کریم کي الله پاک د نفس د تذکیې په شان کښې خپلو بندګانو ته دا سې هدایت فرمایلے دے: قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا (سورهٔ شمس ۹ او ۱۰ ایتونه) ۰ یعني په تحقیق سره په مراد ورسیدی هغه څوک چي پاک یې کړ نفس خپل له رزیلو اخلاقو څخه او په تحقیق سره نامراده شو هغه څوک چي پټ یې کړ نفس خپل په رزیلو اخلاقوسره ۰

محترمومسلمانانو ورونو دتصوف اوعرفان پدې برخه کښی دهغوصفاتوبیان درته کوم کوم چی په طریقت کښی دمرید دپاره ضروردی چی په هغوصفتوسره به موصوف وي د دې دپاره چی له سلوک اودشیخ اومرشد له صحبت څخه ګټه واخلی او وکمال ته ور سېږي اوکه دغه صفتونه په مرید کښی موجود نه وي نوبیا له سلوک اوله صحبت څخه دمرشدفیض اوبرکت نسی حاصله ولای او وکمال ته نسی رسېدلای هغه صفتونه ټول شل صفتونه دي کوم چی دطریقت علماوو ذکرکړیدي اوشرحه یې په دې ډول ده

اول

صفت توبه ده، په طریقت کښي دمریددپاره داضروري ده چي کله له یومرشدسره بیعت وکړي نوبه دنصوح اوداخلاص توبه له ټولوګناووڅخه کاږي اوبیاچي له هرمقام څخه واوچت اولوړمقام ته ورسیږي نودتوبې تجدیدبه کوي ځکه په هرمقام کښي چي دَيْ وي نوځني داسي شیان سته چي نسبت وهغه مقام اووحال ته دده ګناوي بللي کیږي که څه هم دلاندي مقام ووالاته هغه شیان نیک کارونه ګڼل کیږي لکه چي په شریعت اوطریقت کښي دامشهورقول دی(حَسناتُ الابرارِ سیئات المقربین)بلکي دغه مقام اوحال چي ده درلودی نسبت وهغه مقام اوحال ته چي اوس دَيْ ورپورته سودطریقت له مخی ګناه بلله کیږی

دوهم

صفت زهددی یعني له دنیاڅخه بې رغبته کیدل دي،مریدبایدتارک ددنیا وي له عیاشي اوله تنعم او ترفه څخه مخ اړوُنکی وي دمریدبایدله دنیاسره دویني قدرتعلق وي چي شرعاً دي اړتیاورته لري اوفقط دده هغه جدي حاجتونه په پوره کیږي کوم چي دَيْ ورته اړوي،

دریم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفت تجریددی. مریدبایدمجردوي په دې معنی چې هغه ټولی علاقې اوتعلقات پرې کړي اوځان ورځخه وژغوري کوم چي شرعاًدهغې علاقي اوتعلق په مراعت کولوسره دَيْ مکلف نه وي او دالله جل جلاله په لارکښې چې دسلوک اودطریقت لارده دَيْ له ترقی٫ اوله پرمختګ ځخه راګرزه وي، لکه الله جل جلاله چې فرمايلي دي

)اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِکُمْ واولادکم عَدُوًّالَّکُ ُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ (

یعني بېشکه له ښځوستاسوځخه اوله اولادوستاسوځخه سته دښمنان تاسي لره نوووېرېږی٫ له دوی٫ ځخه یعني ستاسوپه ښځواواولا دوکښي داسي ښځي اواولادونه هم پیداکیږي چي ددوی٫ مراعت اوتعلق تاسي دالله جل جلاله اودهغه درسول(صلی الله علیه وسلم)په مخالفت کښي اچوي نوپه دې وجه دوی٫ستاسي دښمنان

دي نوبایدله دوی٫ځخه وویرېږی٫ اوځانونه ورځخه وساتی٫

څلورم

صفت عقیده ده،دمریدبایدعقیده برابره وي مریدبایدهغسي عقیده ولري کومه چي داهل السنت والجماعت له مسیرسره توافق لري اودڅلورواومامانو له تګلاري سره مطابقه وي،مریدبایدله هغوټولوعقیدوځخه پاک وي کومي چي داهل ا لسنت والجماعت دڅلورواومامانودمسلک مخالفي دي،

محترمواسلامي ورونوپه تېره برخه کښي ماوتاسي ته ددې خبري ذکرکړي ؤچي دطریقت اودسلوک په لاره کښي چي څوک سیراوسلوک کوي اومُریدوي نودغه مریدبایدپه شلوصفتوسره موصوف وي چي دهمدغوشلوصفتوله جملې ځخه څلورصفتونه ماپه تېره برخه کښي درته بیان کړل په دغه برخه کښي له مذکوروصفتوځخه یوتعدادنورصفتونه درته ذکرکوم چي بیان یې په دې ډول دی٫

پنځم له دغوشلو صفتوځخه تقوي ده مریدبایدپرهیزګاراوله الله جل جلاله ځخه وېرېدونکی٫ وي اوله حراماواشبهَناکو شیانوځخه بایدمُجْتنِبْ وي په خوراک اوڅښاک اولباس اوجامه کښي باید مُحتاط وي خوالبته په احتیاط کښي له مبالغې اوله افراط ځخه هم بایدکاروانخلي ځکه چي بیادوسواس په مرض اخته کیږي اوترڅوچي یې طاقت وي په عزیمت بایدعمل کونکی٫ وي نه په رخصت ،اودطَهارت اودنِظافت بایدپوره خیال ساتي، مګرپه دې باره کښي هم بایدافراط ونکړي چي دوسوسي په مرض مبتلا نسي ،اودارنګه په ټولواحوالوکښي داسلام دپیغمبر صلی الله علیه وسلم دغه هدایت باید نصب ا لعین وګرځوي چي(دَعْ مایُرِیْبُکَ الی مالایریبک)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمله دغوشلوصفتوڅخه چي دمريددپاره ضروردي صبردی،په شريعت کښي صبرپردرې قسمه دی،اول صبرپرطاعت اوعبادت داللە تعالی باندي، دوهم صبرله معصيت اوله ګناؤ څخه،دريم صبرپرمصېبتوباندي، په مريدکښي بايددغه درې سره قسمونه دصبرموجودوي، اوله دې سره سره مريدبايد دهغوتېولوتقييداتواوپابنديوپرتابعداري باندي صبروکړي کومي چي دشيخ اومرشدله لوري وده ته په هغوی سره امرکيږي اوله شريعت سره موافقت لري،او که په يوه مرحله کښي په اساني سره صبرکول ورته ګران سي نوله تصبرڅخه دي کاراخلي اوپه تکلف سره دي صبرکوي چي په نتېجه کښي الله جل جلاله وده ته دصبرتوفيق ورکړي لکه چي داسلام پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي (من تَصَبَّرَصَبرّهُ الله)

اوم له دغوصفتوڅخه مجاهده ده مريدبايدهميشه په جهادحقيقي ،جهادکامِل اوپه جهاداکبرکښي کوم چي عبارت دی‌له مخالفت څخه

دخواهشاتودنفس اودشيطان مصروف وي ځکه چي نفس ترخوچي دده دخواهش مطابق رفتارنه کيږي نودَيْ دډيرکمزوري ورې زمري په مثال دی چي په دغه وخت کښي دَيْ ددي توان نلري چي تاپه هلاکت کښي واچوي اوکله چي دده دخواهشاتوتابعداري وکړه سي نوبيا دي ديوه زورراوچاغ زمري په مثال ګرځي اوستاپرهلاکولوباندي قدرت پيداکوي اوهلاکوي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځما معززو اسلامي ورڼو ! د تصوف او عرفان په تيرو دوو برخو کښي ما وتاسي ته د هغو شلو صفتو له جملې ځخه کوم چي د مُريد دپاره ضرور دي اوه ۷ صفتونه بيان کړل ، اوس په دې برخه کښي د همدغو شلو صفتو له جملې ځخه يو تعداد نور صفتونه درته ذکر کوم ، چي په دې شرحه دي:

)۸ (صفت شجاعت دئ :

د مُريد دپاره په طريقت او شريعت کښي اتم صفت کوم چي په ده کښي بايد موجود وي دادئ چي مُريد به شجاعت او دلاوري لري ، مُريد بايد مردانه او دلير وي ، تر څو چي دَی و کولائ سي چي له خپل نفس او شياطين الجن والانس سره په ميړانه مقابله وکړي او هميشه د دوی په مخالفت کښي واقع وي .

)۹ (صفت بَذَل دئ :

مُريد بايد جوّاد ، سخي او شندونکئ د مال وي په حقو لارو کښي ؛ ځکه چي يو خو سخاوت د اسلام د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) له عمده صفاتو ځخه دئ ، او دارنګه د اسلام د مقدس دين له نظره سخاوت د مسلمان دپاره ډير عظيم صفت دئ او و الله (جل جلاله) ته د تقرب او نزديکت لويه وسيله ده ، او بل د طريقت په لاره کښي د مُريد دپاره د پر مختللو لوی عامل دئ ، او له دې سره بُخل د الله پاک په لاره کښي د پرمختللو ډير لوی عائق او مانع دئ .

د اسلام پيغمبر فرمايلي دي : � السخي قريبٌ مِنَ اللهِ قريبٌ مِنَ الجنةِ بعيدٌ مِنَ النارِ ، والبخيل بعيدٌ مِنَ اللهِ بعيدٌ مِنَ الجنةِ قريبٌ منَ النارِ � (مشکوة وغيره) .

)۱۰ (صفت فتوّت دئ :

فتوت و جوانمردي ته ويل کيږي ، مُريد بايد جوانمرد وي ، په دې ډول چي و هر چا ته پخپله درجه کښي ګوري او و هر حقدار ته خپل حق ورکوي او له نورو ځخه د حقګذاری طلبدار نه وي   ، او د الله تعالی په دې قول چي : � وآتِ کل ذي حق حقه � او دارنګه د اسلام د پيغمبر په دغو ارشاداتو چي :� کلّم الناسَ علی قدرِ عقولِهِم � او � و أنزلِ الناسَ منازلَهُم � باندي عمل کونکئ وي .

)۱۱ (صفت صدق دئ :

مُريد بايد صادق وي ، د مُريد ټولي معاملې که له خدائ سره وي او که د خدائ له مخلوق سره وي بايد پر صداقت بِنا وي ، او هميشه يې بايد داسلام د پيغمبر دغه هدايت نصب العين ګرځولئ وي چي : � الصدقُ ينجِي و الکَذِب يُهلِک . �

)۱۲ (صفت علم دئ :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مُرید باید په هغه اندازه دیني عِلم حاصل کړئ وي کوم چي دَی ضرورت ورته لري ؛ ځکه د ضرورت په اندازه ددین علم ایزده کول پر هر مسلمان باندي فرض دئ .

امام أعظم أبو حنیفه (رحمه الله تعالی) چي د کومو أحادیثو روایت کړئ دئ د هغوی له جملې څخه (لکه چي طحطاوي ذکر کړیدي) یو حدیث دادئ چي :� طلب العلم فریضة علی کل مسلم . �

)۱۳ (صفت نیاز دئ :

مُرید باید نیاز او عاجزي ولري ، په هیڅ حالت کښي باید عجز ، تواضع او تذلُل په دې شرط چي د الله (جل جلاله) دپاره وي له لاسه ورنکړي او د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و دغه مبارک حدیث ته ځیر وي چي : � مَن تواضعَ لِلهِ رَفعَهُ اللهُ. �

محترموورونو دهغوشلوصفتوله جملې څخه کوم چي په طریقت کښی دمریددپاره ضروردي دتصوف اوعرفان په تېروبرخوکښي دیارلس صفتونه ماوتاسي ته بیان کړل اوس دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه وځینونوروصفتوته گورئ،چی په دې ډول دی

)۱۴ (صفت عَیَّارِي دئ،

ددغه صفت مقصددادئ چي مریدبایدخپل ځان ناچیز وشمیري اوپه لااباله توگه بایدخپل ځان ته همېشه کتونکئ وي ،اوله فروتنئ څخه ډک وي، لکه چي یوبزرگ په فارسي نظم کښي فرمایلي دي،

درعشق یاربین که چوعیّارمیرویم سرزیرپانهاده چوشطّارمیـــرویم

درنقطهء مرادبدین دورما رســیم زیرابسرهمیشه چوپرکارمیرویم

جانرافداي یارگرانمایه کرده ایــــم ورحکم میکندبسردارمیـــــــرویم

مرگ ارکسي بجان بفروشدهمیخریم عیار وار زانکه بریارمیرویم

ماراچه غم زدوزخ وباخلدمان چکار دلداده ایم مابردلدارمیرویم

)۱۵ (صفت ملامتیاده،

په دې معنی چي مریدبایدپه دې ډول وي چي نام اوننگ،مدح اوذم ،رداوقبول دخلگودده په نزد یوشان وي،نه بایددنامه اودشهرت خواهشمندوي اونه بایددې فکراوسوچ ورسره وي چي خلگ زمانښه وایي اوکه بدوایي اوپه خلگوکښي زه مقبول یم اوکه نامقبول یم اونه بایدپه دې باک اوپروا کونکئ وي چي خلگ له ماسره دوستي کوي اوکه دښمني کوي،بد راته وایي اوکه ښه راته وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

)١٦ (صفت عقل دئ،

مريدبايدعقل مندوي اوپه هرباب کښي له هوښيارئ اوبيدارئ څخه کاراخستونکئ وي،اوپه مقتضی دعقل عمل کوي خصوصا دخپل استادپيراومرشدپه باره کښي

)١٧ (صفت ا دب دئ،

مريدبايدادبناک وي اوخاونددښواخلاقووي خصوصاً له خپل شيخ اواستادسره بايدله لوی ادب څخه کاراخستونکئ وي،اوپه ظاهراوپه باطن کښي دخپل شيخ واشاراتوته متوجه وي،اوکه شيخ وده ته دده پرتقصيراتوباندي کومه تنبيه ورکړي نودفعتاً بايددخپل شيخ له تنبيه سره سم دخپلوتقصيراتواصلاح وکړي،اوپه دې باب کښي بايدله هرقسم تعلل،حجت گويي اوبهانه جويي څخه ډډه کونکئ وي،

مولاناروم صاحب دادب په باب کښي فرمايلي دي ،

ازخـــــــداخواهيم توفيق ادب بي ادب محروم ماندازلـــــطـــف رب

بي ادب تنهانه خودراداشت بد بلکي آتش درهمه آفـــــــــــــاق زد

هـــــــرچه برماآيدازظلمات غم آن زبـــــي باکي وگستاخي است هم

همدارنگه يوبل بزرگ فرمايلي دي

حافظاعلم و ادب ورزکه درحضرت شاه هرکرانيست ادب لائق خدمت نبود،

محترمواسلامي ورونږودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي دمريددشلوصفتوله جملې څخه داتلسم او نولسم اوشلم صفت بيان درته کوم اوداولسوصفتوبيانونه مي په تېروبرخوکښي درته کړيدي،

)١٨ (صفت حسن خلق دئ :

مريدبايدښه اخلاق ولري اوله تکبر،تفاخراوله عجب اوله جاه طلبۍ څخه اجتناب کونکی وي له خپلوملگرو اوله هرچاسره بايدپه ښواخلاقوگذاره کوي،داسلام په مقدس دين کښي ښه اخلاق په ډېره لوړه کچه اهميت اوارزښت لري،داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم په يوه حديث کښي کوم چي په مشکوة وغيره کښي ذکرسويدئ فرمايلي دي

)ان من احبکم الي واقربکم مني مجلسايوم القيامة احاسنکم اخلاقا(

اوبالمقابل بداخلاق داسلام دمقدس دين له نظره ددنيا اوآخرت ددناکامي اوبدبختۍ ډيرغټ سببونه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹(صفت تسليم دئ :

مُريدبايدو خپل مرشداواستاذته ظاهراً اوباطناً خپل واک اواختياروسپاري ، خوپه دې شرط چي استاذ اومرشديې واقعاًمرشدوي کامل اومکمل وي،ګ اوناقص نه وي ځکه له ناقص استاذ څخه اخذ او تعلم د طريقت له مخي داسي مثال لري لکه له شيطان څخه چي دعلم اخذکوي

مولانارومی صاحب فرمايلي دي :

چون بسي ابليس آدم روي هست ـــ پس به هر دستی نبايد داد دست

زانکه صياد ميزند بانګ صـــفير ـــ تا بګيـــــرد مرغ را آن مرغ ګير

حرف درويشان بدزدَد مَرد دون ـــ تا بګويد بر ســـليمی آن فسون .

او دارنګه د طريقت علمآؤ فرمايلي دي چي مُريد به و مُرشِد کامِل مُکمِّل ته داسي تسليم وي لکه مُرده چي و غسل ورکونکي ته تسليم وي .

۲۰(صفت تفويض دئ :

مُريد بايد په مقتضی ددې قول د خدائ پاک چي � وأُفَوِّضُ أمرِي الى اللهِ اِنَّ اللهَ بصيرٌ بالعِباد � خپل ټول کارونه و الله (جل جلاله) ته وسپاري ، لکه چي يوه بزرګ فرمايلي دي:

وکلت الی المحبوب امري کله ـــ فان شاءاحياني وانشاءاتلفا

اولکه چي يوبل بزرګ فرمايلي دي

بګذاشته ام مصلحت خويش بدو ـــ ګربکشد ورزنده کنداوداند

تادل رقم عشق برجان دارد ـــ باران بلابرسردل ميبارد

جانابسرت کزتونګردانم روي ـــ ګرعشق هزارازين برويم آرد،والسلام

قدرمنوورونوکوم څه چي زه په دغه اوپه راتلونکو برخه کښي درته ليکم نوباعث پرهغه باندي داشئ دئ چي له ځينوويب سايټو څخه زماځيني بيانونه کوم چي دتصوف اوعرفان په اړه دي بعضوعربي مواقعو او ويب سايټو کوم چي وعراق اووغيره ته منسوب دي نقل کړيدي اوبياپې داخبره زيربحث ګرځولې ده چي دافغانستان يونامتوعالم مولانامحمدمعين الدين ابوالفضل په رسمی مواقعوکښي دتصوف مدح، صفت اوبيان کوي اوپه دې باره کښي ډيروعربوعلماووخپل نظرونه ورکړيدي چي په هغوی کښي اکثر مثبت نظرونه دي که څه هم زيات

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغواکثروعلماوو سلفیان دي، اوصرف دوویادرو سلفی عالمانو منفی نظرورکړیدۍ خوددغوعلماوودنظرو په اول سرخط کښي چي کوم بیان په مذکورووېب سایټوکښي ذکرسویدی دهغه معنی اومطلب په دې ډول دئ :

نن ورځ مي په ځینورسمي مواقعوکښي ولیدل چي مولامعین الدین ابوالفضل دتصوف مدحه کوي ، دغه رباني عالِم د تصوف په اړه وخلګو ته بیانونه ورکوي او د تصوف له اهمیت څخه بحث کوي ، د مولانا معین الدین له دغو بیاناتو څخه دا خبره څرګنده سوه چي کومه اوازه چي ځمونږ د عربو په منځ کښي خپره سوېده چي د افغانستان عالمان او طالبان له تصوف څخه منکر دي او د سلفیت عقیده لري دروغ او بې اساسه ده ، بلکي د افغانستان عالمان او طالبان اهل د تصوف حقیقي دي او ددین د دښمنانو په مقابل کښي په شجاعتمنده او صادقانه توګه جنګیږي .

او ځینو عمده عالمانو د دوی داسي نظر ورکړئ دئ چي په اسلام کښي چي کوم نامتو او باشجاعته مجاهدین تیر سویدي نو هغه ټول متصوفین وو ، لکه عثمانیه سلاطین ، صلاح الدین ایوبي ، محمود غزنوي او لکه عمر مختار وغیرهم .

ــــ ما چي د دوی نظرونه ټول وکتل نو و درو خبرو ته ډیر سخت حیران او په تعجب کښي پاته سوم :

اول ودې خبري ته چي په موجوده زمانه کښي پداسي حساسو او نازکو حالاتو کښي چي د دنیا ټول کافران سره له دې چي دوی په خپل مابین کښي زیات پریکړنونه ، عداوتونه او اختلاف د نظر سره لري د مسلمانانو په مقابل کښي یو صف او متحد ملت ګرځیدلي دي ،او مسلمانان (پر ځائ ددې باند چي له مذهبي تعصباتو څخه لاس واخلي او خپل جزئي او فرعي اختلافات غیر ملتفت الیها وګرځوي او د کفارو په مقابل کښي ودریږي او له اسلام څخه دفاع وکړي) نور هم په مذهبي تعصب کښي تشدد او ټینګار کوي او د کفر تر دفاع یې ودغه کار ته اهمیت ورکړئ دئ .

دوهم ودې خبري ته چي د فغانستان مسلمان ملت ، خاص بیا د افغانستان عالمان او طالبان د امام اعظم ابو حنیفه (رضي الله عنه) مذهبیان دي او په علم عقاید کښي د علَم الهُدی امام ابو منصور ماتریدي (رحمه الله تعالی) پیروان دي ، نو بیابه په دوی کښي داسي خلګ څنګه پیدا سي چي هغوی دي له تصوف څخه انکار کوي ؛ ځکه له تصوف څخه انکار له حنفیت او ماتریدیت څخه په قطعي ډول خارجیدل دي .

دریم ودې خبري ته چي د تصوف مطلب زهد او تزکیه ده ، یعني له ناروا خویو څخه ، لکه کبر ، حسد ، فخر ، بخل وغیره ځان پاکول ، او تحلیه یعني په ښو اخلاقو سره ځان ښایسته کول دي .

نو که څوک دا ډول عقیده ولري چي العیاذبالله تصوف داسلام یو جزء نه دئ نو دا عقیده یې دې لره مستلزمه ده چي په اسلام کښي زهد نسته ، په اسلام کښي دانسته چي له بدو اخلاقو به ځان صفا کوې او په ښو اخلاقو به ځان ښایسته کوې ، سره له دې چي الله پاک فرمایلي دي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

�قد افلَحَ مَـــن زكّها و قــد خابَ مَـــن دسها . �

او سربيره پر دې پر اهل تصوف باندې طعن ويل دمسلمانانو پر څلورو امامانو باندي او دارنگه پر هغو ټولو مخکښو علماؤ باندي طعن ويل دي کوم چې د هغوی له امامت او جلالت د شان څخه منکرين د تصوف او د اهل تصوف هم انکار نه سي کولای .

په راتلونکو برخو کښي به زه انشآءالله و تاسي ته د څلورو امامانو او دارنگه د عالم اسلام په منځ کښي د مسلمو علماؤ ، لکه امام نووي ، امام عز بن عبدالسلام ، علامه سيد شريف الجرجاني ، شيخ محمد ابو زهره ، امام محاسِبي وغيرهم نظرونه او بيانونه د تصوف او د اهل تصوف په باره کښي ذکر کړم.

محترموورونو اوس دامت مسلمه دهغوامامانواوعالمانوکوم چې دتمام امت مسلمه مخکښان اووټول امت مسلمه ته مقبول دي داقوالو په ذکرپيل درته کوم هغه قولونه ددوی چې دتصوف په اړه يې کړيدي

دڅلورواامامانوقولونه دمخه هم ما درته ذکرکړيوو اوس بې بيا انشاءالله ددغواقوالودجريان په اخيرکښي دهريوه قول درته ذکرکړم .

دتصوف په اړه دامت مسلمه دعلماووقولونه په دې شرحه دي:

اول : امام النووي، المتوفى سنة(٦٧٦)هجري (رحمه الله تعالى) .

محترموورونوامام نووي هغه عالم دئ کوم چې وټول امت مسلمه ته مُسَلم اومقبول عالم دئ اودصحيح مسلم شارح دئ حتی هغه خلگ هم کوم چې دتصوف دښمنان دي امام نووي په هراعتبار تسليموي اومني يې،،دتصوف په اړه ده په خپله رساله کښي کومه چې په � مقاصدالامام النووي في التوحيد والعبادة واصول التصوف � سره نامداره سوېده داسي فرمايلي دي:

اصول طريق التصوف خمسة،(١) تقوالله في السروالعلانية،(٢) اتباع السنة في الاقوال والافعال (٣) الاعراض عن الخلق في الاقبال والادبار(۴)الرضاعن الله في القليل والكثير(۵)الرجوع الى الله في السراء والضراء .

يعني دتصوف دطريقې اودلارې ټول بنيادي اصول اواساسات پنځه شيان دي :

)١ : (تقوی اوويره له الله جل جلاله څخه په په پټه اوپه ښکاره کښي،يعني هرڅوک چې له تصوف سره رښتونئ تعلق لري نوهغه به له الله جل جلاله څخه ويرېږي اودغه وېره بې به دې ډول وي چې که تنها اويوازې وي هم له الله جل جلاله څخه به وېرېږي اوکه په خلگوکښي وي هم له الله جل جلاله څخه به ويرېږي .

)٢ : (اصل اواساس دتصوف اتباع دسنت درسول عليه السلام ده په ټولوقولواوپه ټولوفعلوکښی دده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني تصوف خلگ ودې ته رابولي چې خپلي خبري او لفظونه او خپل ټول کارونه د رسول (صلوات الله عليه واله وصحبه اجمعين) د سنت او طريقې تابع وگرځوي .

۳) : (اصل او اساس د تصوف اعراض او مخ اړول دي له مخلوق څخه په حال د اِقبال او د اِدبَار د دواړو کښي .

يعني هر څوک چي له تصوف سره واقعي تعلق ولري نو هغه به و خلگو ته هيڅ اسره نکوي او نه به هغه قسم گډون او اختلاط له خلگو سره کوي کوم چي دَی له الله (جل جلاله) څخه په غفلت کښي اچوي ، بلکي په کامله توگه به و الله تعالى ته متوجه وي ، او دا صفت به په هر حال کښي وده ته ثابت وي ، هم په حال د �اِقبال � او د مخامخ کيدو کښي له خلگو سره او هم په حال د � اِدبَار � کښي يعني په حال کښي د شا گرځولو وخلگو ته .

۴) (اصل او اساس د تصوف راضي کيدل دي له الله (جل جلاله) څخه په لږ او په ډير په دواړو کښي .

يعني څوک چي مدعي د تعلق د تصوف وي نو په ده کښي به دا صفت موجود وي چي له الله جل جلاله څخه به په هغه حال کښي هم راضي وي چي کم شئ وده ته ورکړ سي ، مثلاً مال يې کم وي ، اولاد يې کم وي ، عزت يې کم وي او رتبه يې کمه وي ، اوپه هغه حال کښي به هم راضي وي چي ډير شئ ورکړ سي .

۵) : (اصل او اساس د تصوف رجوع ده و الله (جل جلاله) ته په خوشحالي او په راحت کښي ، او دارنگه په تکليف ، مرض او مصيبت کښي .

يعني متصوِّف انسان به په هيڅ حالت کښي د الله (جل جلاله) په تعلق ، عبادت او بندگي کښي سستي او کمزوري نکوي ، نه بې خوشحالي ، اسايش او راحت د الله پاک له بندگۍ څخه راگرځوي ، او نه به مصيبت ، غم او تکليف و ده ته ددې باعث گرځي چي د الله پاک په بندگي کښي تکاسل او تغافل وکړي .

محترمو مسلمانانو ! د اسلامي أمت ددغه ستر امام قول او نظر مى کوم چي د تصوف په اړه يې کړئ دئ درته بيان کړ ، نو اوس قضاوت او فيصله تاسي وکړئ چي د تصوف مقصد دغه پنځه شيان سي لکه چي امام نووي فرمايلي دي ، او سره له دې يو څوک له تصوف څخه انکار کوي يا بد پر وايي ، نو ايا ! دغه انکار او بد ويل بې په حقيقت کښي دا معنى ونلري چي : په پټه او ښکاره کښي له الله څخه ويره ښه کار نه دئ ، او دارنگه متابعت د رسول (عليه السلام) ښه کار نه دئ ، دارنگه العياذ بالله په هر حال کښي و الله (جل جلاله) ته راجع کيدل ښه کار نه دئ ؟ .

او چي دا معنى ولري نو بيا و دغو خلگو ته په کومه سترگه بايد وکتل سي کوم چي له تصوف او له اهل تصوف څخه انکار کوي او بد پر وايي ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنبیه :

محترمو ورونو ! دلته د یوې خبرې ذکر کول ضروري ګڼم هغه داده چې کوم تصوف چې زه یې مدح او صفت درته کوم ، او دارنګه کوم اهل تصوف چې زنې تائید کوم او پر منکرینو باندې یې بد وایم له دې څخه ځما مقصود صحیح او حقیقي تصوف او اهل تصوف دي ، پاته سوه هغه خلګ چې په ټګۍ برګۍ او په دروغو سره و تصوف ته خپل ځانونه منسوبوي او ددې ادعا کوي چې موږ اهل طریقت یو او خود ساخته رویې او طریقې یې په مخه پسې اخستي دي ، چې له ظاهر او باطن د شریعت څخه مخالفې دي ، لکه په موجوده زمانه کښې چې په هر اسلامي هیواد کښې دغه قسم ټګان موجود دي ، نو دا نه زه اهل تصوف او اهل طریقت بولم او نه له دوی څخه دفاع کوم .

دشریعت په علماؤ کښې هم علمآء سوء ، علمآء باطل او عُلمآء دنیا پیدا کیږي ، او و طریقت ته چې کوم خلګ ځانونه منسوب بولي په هغوی کښې هم دغه ډول بد خلګ پیدا کیږي ، دا هغه خلګ دي چې د دوی په باره کښې مولانا جلال الدین رومي (رحمه الله تعالی) فرمایلي دي :

چـــون بسي ابـــلیس آدم روي هـــــســـــــت

پس بـــه هـــر دَســـتِي نبـــاید داد دســـت

حَـــــرف درویشـــان بدُزدد مـــردِ دون

تـــا بگـــوید بر ســــــلیـــمي آن فـــسون

زانـــــکه صـــیاد میزند بــــانګِ صفـــیر

تا بګــــیرد مـــرغ را آن مــــــرغ ګـــــیر.

والسلام ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library